

בנק אגוד בע"מ

**דוח מפורט על סיכונים –
גילוי לפי נדבך 3
ומידע נוסף על סיכונים
ליום 30 בספטמבר 2018**

בנק אגוד
UNION BANK

	תוכן עניינים
4.....	רקע
4.....	עיקרון הגילוי
5.....	מידע צופה פני העתיד
7.....	תחולת היישום
8.....	מבנה ההון
16.....	הלימות ההון ומינוף
16.....	הוראות רגולטוריות חדשות העוסקות בנושאי מדידה והלימות הון
16.....	הערכה פנימית של נאותות הלימות ההון (ICAAP)
17.....	תכנון ההון ויעדי ההון
17.....	תיאור שימוש במבחני קיצון במסגרת תכנון ההון
19.....	מידע נוסף על נכסים משוקללים בסיכון
21.....	יחס מינוף
24.....	הערכת החשיפה לסיכונים ואופן ניהולם
24.....	הממשל התאגידי בתהליך ניהול הסיכונים בבנק
25.....	תאבון סיכון
26.....	סיכון אשראי
26.....	סיכון ריכוזיות תיק האשראי
38.....	סיכון אשראי – גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית
40.....	הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית
42.....	סיכוני אשראי בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
43.....	סיכון שוק
43.....	ניהול סיכון השוק
43.....	אמידת סיכוני השוק ובקרתם
44.....	ניהול פוזיציות בתיק למסחר
44.....	התייחסות לאירועים לאחר תאריך המאזן
44.....	מודלים לניהול סיכוני שוק
45.....	סיכון ריבית
47.....	סיכון בסיס
49.....	סיכון מניות
50.....	סיכון אופציות
51.....	סיכון תפעולי
51.....	ניהול הסיכונים התפעוליים
51.....	מערכות המידע והמחשוב של הבנק
52.....	הגנת הסייבר ואבטחת מידע
52.....	המשכיות עסקית - היערכות למצבי חרום
53.....	מידע נוסף על סיכונים אחרים
53.....	סיכונים מובילים ומתפתחים
55.....	סיכון ציות
55.....	סיכון משפטי
56.....	סיכון מוניטין
56.....	סיכון אסטרטגי
56.....	סיכון סביבתי
57.....	יחס כיסוי הנזילות
60.....	סיכון נזילות ומימון
60.....	מודל הנזילות הפנימי
60.....	תוכניות מימון בשעת חירום

רשימת טבלאות

4	טבלה 1: יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)
8	טבלה 2: נתוני ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון
9	טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון
13	טבלה 4: הרכב המאזן הפיקוחי
14	טבלה 5: דוח תנועה בהרכב הון פיקוחי
19	טבלה 6: רכיבי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי
20	טבלה 7: נכסי סיכון לפי חלוקה לפעילויות עסקיות
20	טבלה 8: תנועה בנכסי סיכון
21	טבלה 9: יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים
22	טבלה 10: השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף
22	טבלה 11: יחס המינוף
24	טבלה 12: מבנה ארגוני של ניהול הסיכונים
33	טבלה 13: חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגי חשיפות אשראי* עיקריים
34	טבלה 14: סך החשיפות העיקריות למדינות זרות
34	טבלה 15: פיצול התיק לפי התקופה לפירעון ולפי סוגי חשיפות 1 אשראי עיקריים
	טבלה 16: סכום הלוואות פגומות, הלוואות בפיגור, יתרת הפרשות פרטניות וקבוצתיות והוצאות בגין הפסדי אשראי שהוכרו בדוח רווח והפסד ומחיקות חשבונאיות נטו במהלך התקופה לפי ענף עיקרי או סוג עיקרי של צד נגדי
35	טבלה 17: תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי
37	טבלה 18: טבלת המיפוי לדירוגי חברת הדירוג S&P
38	טבלה 19: סכום חשיפות האשראי ברוטו לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי
	טבלה 20: פירוט של סוגי הביטחונות בהם נעשה שימוש, תוך הצגת החשיפות המכוסות בערבויות, חשיפות המכוסות על-ידי נגזרי אשראי וחשיפות המכוסות באמצעות ביטחונות פיננסיים כשירים על-פי הצד הנגדי
40	טבלה 21: פירוט חשיפות האשראי של הבנק שמקורן בנגזרים
42	טבלה 22: פירוט הערך הנקוב של תיק נגזרי האשראי של הבנק, המשמשים לניהול סיכוני תיק האשראי של הבנק
42	טבלה 23: דרישות הון בגין סיכוני שוק
43	טבלה 24: ריכוז מגבלות סיכון השוק הכוללות והחשיפה בפועל במיליוני ש"ח במונחי VAR
44	טבלה 25: השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים
45	טבלה 26: השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית 4 על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים
46	טבלה 27: רגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ והמדד
47	טבלה 28: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
48	טבלה 29: היתרה המאזנית של ההשקעות במניות בתיק הבנקאי ושווין ההוגן של השקעות אלו
49	טבלה 30: דרישות הון בגין קבוצות של מניות
49	טבלה 31: קשר בין סעיפי המאזן לפוזיציות שנכללו במדידת סיכון השוק
50	טבלה 32: יחס כיסוי הנזילות
57	טבלה 33: נכסים נזילים באיכות גבוהה
59	טבלה 34: סיכום של נכסים משועבדים ולא משועבדים
61	

בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן "הבנק") נוסד בשנת 1951. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רישיון בנק לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א – 1981. מניות הבנק רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

לבנק 36 סניפים ושלוחות הפזורים ברחבי הארץ (הכוללים מרכז לבנקאות פרטית). הבנק מספק ללקוחותיו מגוון שירותי בנקאות. בהתאם לנתונים שפורסמו בדוחות כספיים מאוחדים של כלל הבנקים בישראל ליום 30 בספטמבר 2018, הבנק הוא השישי בגודלו במערכת הבנקאית בישראל.

ראה גם פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" ובאור 16 א. לדוחות הכספיים – "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן", בהקשר של השלכות הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק מיום 30 ביולי 2017, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק ובעניין התקשרותם מיום 27 בנובמבר 2017 עם בנק מזרחי טפחות בע"מ ("בנק מזרחי"), החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים מיום 30 במאי 2018, לפיה הודיע על התנגדותו לאישור המיזוג הנזכר לעיל, הודעת בעלי השליטה מיום 5 באוגוסט 2018 לפיה התקשרו עם בנק מזרחי בתוספת להסכם שנחתם ביניהם ביום 27 בנובמבר 2017 הכוללת תיקונים להסכם המקורי הנ"ל והוראות שיחולו על הצדדים להסכם המקורי בקשר עם הגשת ערר על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים. כן ראה החלטת דירקטוריון הבנק מיום 6 באוגוסט 2018 בעקבותיה הצטרף הבנק לערר של בעלי השליטה ובנק מזרחי שהוגש בחודש ספטמבר 2018 על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים לדחות את בקשת המיזוג בין הבנק לבנק מזרחי, וזאת על מנת לשמור על אפשרויות עתידיות למיזוג הבנק, ומבלי לנקוט עמדה כלשהי ביחס לתנאי ההתקשרות בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי.

עיקרון הגילוי

הדוח המפורט על הסיכונים כולל מידע כמותי מפורט ומידע איכותי על סקירת הסיכונים ואופן ניהולם הדוח כולל דרישות גילוי שפורסמו על ידי ועדת באזל, כפי המפורט בנדבך 3 להוראות (להלן: "נדבך 3"), ודרישות הגילוי על הסיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הפורום ליציבות פיננסית (להלן: "FSF") ודרישות גילוי שפורסמו על ידי צוות משימה לשיפור הגילוי (להלן: "EDTF") שהוקם על ידי המוסד ליציבות פיננסית (להלן: "FSB") לשיפור הגילוי על הסיכונים בתאגידים בנקאיים. בנוסף, במסגרת הגילוי נכללו דרישות גילוי נוספות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים.

מובהר, כי ככלל, התיאור בדוח המפורט על הסיכונים לרבעון זה מתייחס לאירועים ושינויים מהותיים שחלו בתחום הסיכון בבנק בתקופת הדיווח אל מול הפרסום השנתי האחרון. לפיכך, יש לעיין בדוח יחד עם דוח הבנק לשנת 2017 כפי שפורסם במערכת המידע "מגנא" ביום 15 במרס 2018 (מספר אסמכתא 2018-01-020454), ועם הפרק "סקירת הסיכונים" בדוח דירקטוריון והנהלה. יחד עם זאת, בחלק מהמקרים, לשם שלמות התמונה, כלל הבנק תיאור הכולל גם מידע בתחום, על אף שלדעתו אינו מידע מהותי.

טבלה 1: יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)

	ה	ד	ג	ב	א	
	30.9.2017	31.12.2017	31.3.2018	30.6.2018	30.9.2018	
	במיליוני ש"ח					
1	2,604	2,611	2,592	2,591	2,637	הון עצמי רובד 1 ¹
א1	2,503	2,508	2,513	2,518	2,569	הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
2	2,604	2,611	2,592	2,591	2,637	הון רובד 1 ¹
א2	2,503	2,508	2,513	2,518	2,569	הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
3	3,853	3,755	3,738	3,734	3,669	הון כולל ¹
א3	3,752	3,652	3,659	3,661	3,600	הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר
						נכסי סיכון משוקללים (במיליוני ש"ח)
4	26,600	26,062	26,008	26,119	26,113	סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
						יחסי הלימות הון (באחוזים), לפי הוראות המפקח על הבנקים
5	9.79%	10.02%	9.97%	9.92%	10.10%	יחס הון עצמי רובד 1
						יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום
א5	9.41%	9.62%	9.66%	9.64%	9.84%	השפעת הוראות המעבר
6	9.79%	10.02%	9.97%	9.92%	10.10%	יחס הון רובד 1

טבלה 1: יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)

ה	ד	ג	ב	א	
30.9.2017	31.12.2017	31.3.2018	30.6.2018	30.9.2018	
9.41%	9.62%	9.66%	9.64%	9.84%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר
14.48%	14.41%	14.37%	14.30%	14.05%	יחס הון כולל
14.11%	14.01%	14.07%	14.02%	13.79%	יחס הון כולל לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר
9.34%	9.35%	9.36%	9.35%	9.35%	יחס הון עצמי רובד 1 הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ²
0.45%	0.67%	0.61%	0.57%	0.75%	יחס הון עצמי רובד 1 זמין, מעבר לנדרש על ידי המפקח על הבנקים
46,813	45,662	44,782	45,374	45,341	יחס המינוף, לפי הוראות המפקח על הבנקים סך החשיפות (במיליוני ש"ח)
5.56%	5.72%	5.79%	5.71%	5.82%	יחס המינוף (באחוזים)
5.35%	5.49%	5.61%	5.55%	5.67%	יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים)
12,230	11,494	11,472	12,086	11,400	יחס כיסוי נזילות, לפי הוראות המפקח על הבנקים סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
9,519	8,891	8,667	8,779	8,782	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
128%	129%	132%	138%	130%	יחס כיסוי נזילות (באחוזים) ³

- נתונים אלו כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12.1.2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרה על ידי הפיקוח על הבנקים ביום 4.12.2016, כאשר ההקלה ההונית בגינה פוחתת על פני 5 שנים עד ליום 31.12.2021.
- דרישות יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור 9% יחס הון כולל בשיעור 12.5% חלות מיום 1 בינואר 2015. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2015 חלות דרישת הון נוספות בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדירור למועד הדיווח.
- יחס כיסוי הנזילות מוצג במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות חודשיות במשך הרבעון המדווח.

מידע צופה פני העתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח על הסיכונים, שאינו מתייחס לעובדות ההיסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות ובעיקר התפתחויות המשבר הפיננסי העולמי ואי הוודאות הכרוכה בהשלכותיו, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, התנהגות המתחרים ושינויים ספציפיים שיפורטו להלן.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "צפי", "אמור", "חזוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "תחזית", "תוכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצון", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. השימוש בביטויים צופי עתיד אלו, כרוך בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהוא מבוסס על הערכות הנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים לא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי. המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר על תחזיות לעתיד בנושאים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ועל תוכניות העבודה ותקציב הבנק לשנת 2017. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוחות אלה, לרבות בגין השפעת נסיבות או אירועים שיקרו לאחר פרסום הדוחות על מידע כאמור.

ראה גם פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" ובאור 16 א. – "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן", בהקשר של השלכות הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק מיום 30 ביולי 2017, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק ובעניין התקשרותם מיום 27 בנובמבר 2017 עם בנק מזרחי טפחות בע"מ ("בנק מזרחי"), החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים מיום 30 במאי 2018 לפיה הודיע על התנגדותו לאישור המיזוג הנזכר לעיל, הודעת בעלי השליטה מיום 5 באוגוסט 2018 לפיה התקשרו עם בנק מזרחי בתוספת להסכם שנחתם ביניהם ביום 27 בנובמבר 2017 הכוללת תיקונים להסכם המקורי הנ"ל והוראות שיחולו על הצדדים להסכם המקורי בקשר עם הגשת ערר על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים. כן ראה החלטת דירקטוריון הבנק מיום 6 באוגוסט 2018 בעקבותיה הצטרף הבנק לערר של בעלי השליטה ובנק מזרחי שהוגש בחודש ספטמבר 2018 על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים לדחות את בקשת המיזוג בין הבנק לבנק מזרחי, וזאת על מנת לשמור על אפשרויות עתידיות למיזוג הבנק, ומבלי לנקוט עמדה כלשהי ביחס לתנאי ההתקשרות בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי.

בנק אגוד לישראל בע"מ אינו מחזיק בחברות בנות בנקאיות. לאור זאת, הדרישות של הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות באזל 3, מיושמות ברמה מאוחדת בלבד.

ככלל, דרישות ההון של הבנק מבוססות על הדוחות הכספיים המאוחדים שלו, הערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

על פי כללי החשבונאות המקובלים, חברות בנות הנשלטות במישרין או בעקיפין על-ידי הבנק מאוחדות בדוחות הכספיים, בעוד שלמטרות פיקוח על הון, חלים לעתים כללי איחוד שונים. יחד עם זאת, ליום 30 בספטמבר 2018 לא קיימים הבדלים בין בסיס האיחוד לפי כללי החשבונאות ובסיס האיחוד הפיקוחי למטרות הלימות הון.

לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות כלשהן על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הקבוצה.

לפרטים נוספים בדבר חברות מוחזקות עיקריות של הבנק ראה באור 14 בדוח הכספי השנתי לשנת 2017 ומידע נוסף בפרק על ממשל תאגידי.

גילוי על פי נדבך 3

מדידת ההון מבוססת על חלוקת ההון להון רובד 1 (הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף) ולהון רובד 2, נכון למועד הדיווח לא קיים הון רובד 1 נוסף.

הון רובד 2 כולל הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, מכשירי הון וכתבי התחייבות נדחים עם מנגנון ספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן. סכום כתבי התחייבות נדחים העומדים בתנאי הכשירות של באזל 3 ומוכרים על ידי המפקח על הבנקים כהון רובד 2 עומד על כ-518 מיליון ש"ח. לפי חברת מידרוג דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים עם מנגנון חוזי לספיגת הפסדים הוא A3.il (hyd).

נכון למועד הדיווח מכשירי ההון וכתבי ההתחייבות הנדחים שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי מוכרים עד לתקרה של 40% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013.

טבלה 2: נתוני ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון

גילוי על פי נדבך 3

ליום 31 בדצמבר 2017 ¹	ליום 30 בספטמבר 2017 ¹	ליום 30 בספטמבר 2018 ¹	במיליוני ש"ח
			הון לצורך חישוב יחס ההון ²
2,611	2,604	2,637	הון עצמי רובד 1
2,611	2,604	2,637	הון רובד 1
1,144	1,249	1,032	הון רובד 2
<u>3,755</u>	<u>3,853</u>	<u>3,669</u>	סה"כ הון כולל

- נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12.1.2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרה על ידי הפיקוח על הבנקים ביום 4.12.2016, כאשר ההקלה ההונית בגינה פוחתת על פני 5 שנים עד ליום 31.12.2021.
- לפרטים נוספים ראה טבלה 3 להלן.

סך ההון הכולל של הבנק הסתכם ביום 30 בספטמבר 2018 ב-3,669 מיליון ש"ח לעומת 3,755 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017. הקיטון בהון לעומת סוף שנת 2017 נובע בעיקר מקיטון בקרן הון ניירות ערך זמינים למכירה נטו בסך של כ-50 מיליון ש"ח, קיטון של 16 מיליון ש"ח בגין פריסת ההקלה ההונית שניתנה בגין תוכנית התייעלות וגריסת שטרי הון בסך 134 מ' ש"ח. הירידה קוזזה חלקית על ידי רווח בסך 106 מיליון ש"ח.

טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון
גילוי על פי נדבך 3

	ליום 30 בספטמבר 2018	ליום 30 בספטמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2017	
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה	יתרה	יתרה	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3
במיליוני ש"ח				
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים				
1	952	952	952	הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1
2	1,602	1,460	1,499	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן
3	15	107	80	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
7	2,569	2,519	2,531	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוח וניכויים				
11	-	(3)	(3)	מיסים נדחים לקבל שמימושם מבוסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מיסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי (temporary differences)
15	-	-	-	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק
19	-	-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי (בסכום העולה על 10% מהון עצמי רובד 1)
	-	-	-	ה'

טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון
גילוי על פי נדבך 3

	ליום 30 בספטמבר 2018	ליום 30 בספטמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2017	
	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה
במיליוני ש"ח				
20	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי	-	-	ו'
22	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1	-	-	ז'
25	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים	1 89	1 84	-
27	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1	85	80	ח'
28	הון עצמי רובד 1	2,604	2,611	
הון רובד 1 נוסף: מכשירים				
36	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים	-	-	
הון רובד 1 נוסף: ניכויים				
43	סך כל הניכויים להון רובד 1 נוסף	-	-	
44	הון רובד 1 נוסף	-	-	
45	הון רובד 1	2,604	2,611	
הון רובד 2: מכשירים והפרשות				
46	מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו	-	-	
47	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר	17	16	
48	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'	992	890	ט'
	2,637	2,604	2,611	

טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון
גילוי על פי נדבך 3

	ליום 30 בספטמבר 2018	ליום 30 בספטמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2017	
	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202	
	יתרה	יתרה	יתרה	
	3	3	3	
	למאזן הפיקוחי			
	במיליוני ש"ח			
49	מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2	480	378	242
50	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס	240	238	263
51	הון רובד 2 לפני ניכויים	1,249	1,144	1,032
	הון רובד 2: ניכויים			
58	סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2	-	-	-
59	הון רובד 2	1,249	1,144	1,032
60	סך ההון	3,853	3,755	3,669
61	סך נכסי סיכון משוקללים	26,600	26,062	26,113
	יחס הון וכריות לשימור הון (באחוזים)			
62	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	9.79%	10.02%	10.10%
63	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	9.79%	10.02%	10.10%
64	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	14.48%	14.41%	14.05%
	דרישות מזעריות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים			
65	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי ² שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	9.34%	9.35%	9.35%
66	יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	9.34%	9.35%	9.35%
67	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	12.84%	12.85%	12.85%
68	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה	144	151	135

טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון
גילוי על פי נדבך 3

	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2018		
סכומים		סכומים	סכומים		
שלא נוכו		שלא נוכו	שלא נוכו		
מההון		מההון	מההון		
הכפופים		הכפופים	הכפופים		
לטיפול		לטיפול	לטיפול		
הנדרש		הנדרש	הנדרש		
לפני אימוץ		לפני אימוץ	לפני אימוץ		
הוראה		הוראה	הוראה		
202		202	202		
הפניות		בהתאם	בהתאם		
למאזן		לבאזל 3	לבאזל 3		
הפיקוחי	יתרה	יתרה	יתרה		
לבאזל 3					
				במיליוני ש"ח	
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)					
					69
				השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה	-
					71
				מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה	275
	265	251	-		
	-	-	-		
				תקרה להכללת הפרשות ברובד 2	
					72
				הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה	263
	238	240	-		
כ'	-	-	-		
					73
				התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית	295
	295	303	-		
	-	-	-		
				מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר	
					80
				סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר	603
	754	754	-		
	-	-	-		
					81
				סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה	-
	-	-	-		

1. נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12.1.2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרה על ידי הפיקוח על הבנקים ביום 4.12.2016, כאשר ההקלה ההונית בגינה פוחתת על פני 5 שנים עד ליום 31.12.2021.
2. דרישות יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור 9% יחס הון כולל בשיעור 12.5% חלות מיום 1 בינואר 2015. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2015 חלות דרישת הון נוספות בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח.

טבלה 4: הרכב המאזן הפיקוחי
גילוי על פי דברך 3

הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2018	במיליוני ש"ח
				נכסים
	8,226	8,492	8,725	מזומנים ופיקדונות בבנקים
	7,032	6,958	6,138	ניירות ערך
ה'	-	-	-	מזה: השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינן עולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי
ו'	-	-	-	מזה: השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שעולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי שאינן עולות על סף הפחתה
	7,032	6,958	6,138	מזה: ניירות ערך אחרים
	816	966	443	ניירות ערך שנשאלות או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
	24,925	25,667	25,430	אשראי לציבור
	(250)	(243)	(292)	הפרשה להפסדי אשראי
כ-1	(219)	(218)	(239)	מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2
	(31)	(25)	(53)	מזה: הפרשה להפסדי אשראי שלא נכללת בהון הפיקוחי
	24,675	25,424	25,138	אשראי לציבור, נטו
	-	-	-	אשראי לממשלה
	280	277	250	בניינים וציוד
	325	309	524	נכסים בגין מכשירים נגזרים
	538	456	462	נכסים אחרים
	265	251	275	מזה: נכסי מס נדחה
ז'	-	-	-	מזה: נכסי מס נדחה בגין הפרשי עיתוי שנוכח מההון
	273	205	187	מזה: נכסים אחרים נוספים
	-	-	-	נכסים מוחזקים למכירה
	<u>41,892</u>	<u>42,882</u>	<u>41,680</u>	סך כל הנכסים
	32,752	33,870	32,735	פיקדונות הציבור
	119	200	203	פיקדונות מבנקים
	1	-	-	פיקדונות הממשלה
	3,559	3,550	3,624	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
	2,653	2,541	2,855	מזה: כתבי התחייבות נדחים שאינם מוכרים כהון פיקוחי
	906	1,009	769	מזה: כתבי התחייבות נדחים המוכרים כהון פיקוחי
	512	512	518	מזה: כשירים כרכיבי הון פיקוחי
ט'+י'	394	497	251	מזה: אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר
	462	439	371	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
ד'	1	1	-	מזה: בגין סיכון האשראי העצמי
	2,486	2,315	2,178	התחייבויות אחרות
כ-2	19	22	42	מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2
	<u>39,379</u>	<u>40,374</u>	<u>39,111</u>	סך כל ההתחייבויות
	2,513	2,508	2,569	הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
א'	952	952	952	מזה: הון מניות רגילות ופרמיה
ב'	1,496	1,458	1,602	מזה: עודפים

טבלה 4: הרכב המאזן הפיקוחי

גילוי על פי נדבך 3

הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2018	במיליוני ש"ח
ב'	(3)	(2)	-	מזה: השפעת הוראות מעבר ליישום הוראה בנושא זכויות עובדים
ב'ח'	84	89	69	מזה: השפעת תוכנית ההתייעלות
ג'	39	72	(11)	מזה: רווח כולל אחר מצטבר
ג'	(15)	(9)	-	מזה: השפעת הוראות מעבר ליישום הוראה בנושא זכויות עובדים
ג'	26	26	26	מזה: קרנות הון
	2,513	2,508	2,569	סך כל ההון העצמי
	41,892	42,882	41,680	סך כל ההתחייבויות וההון

טבלה 5: דוח תנועה בהרכב הון פיקוחי גילוי על פי EDTF

ליום 30 בספטמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2018	מיליוני ש"ח
		הון עצמי רובד 1
2,556	2,591	יתרת הון עצמי רובד 1 ליום 30 ביוני 2018
31	32	רווח (הפסד) לתקופה
24	19	תנועה ברווח כולל אחר
25	17	מזה: זמין למכירה
(1)	2	מזה: זכויות עובדים ¹
-	-	שינויים הנובעים מהצגה מחדש
(6)	(6)	התאמות בגין תוכנית התייעלות
(1)	1	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים
2,604	2,637	יתרת הון עצמי רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2018
		הון רובד 2
1,118	1,143	יתרת הון רובד 2 ליום 30 ביוני 2018
290	-	שינוי במכשירי הון רובד 2 שהונפקו למשקיעי צד ג'
(142)	(134)	שינוי במכשירי הון רובד 2 שהונפקו למשקיעי צד ג' הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
-	-	שינוי כתוצאה מהוראות המעבר
(17)	23	שינוי בהפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
1,249	1,032	יתרת הון רובד 2 ליום 30 בספטמבר 2018
3,853	3,669	סך הכל הון רגולטורי

ליום 31 בדצמבר 2017	
מיליוני ש"ח	
הון עצמי רוברד 1	
2,464	יתרת הון עצמי רוברד 1 ליום 31 בדצמבר 2016
141	רווח (הפסד) לתקופה
29	תנועה ברווח כולל אחר
66	מזה: זמין למכירה
(37)	מזה: זכויות עובדים ¹
-	שינויים הנובעים מהצגה מחדש
(21)	התאמות בגין תוכנית התייעלות
(2)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים
<u>2,611</u>	יתרת הון עצמי רוברד 1 ליום 31 בדצמבר 2017
הון רוברד 2	
1,112	יתרת הון רוברד 2 ליום 31 בדצמבר 2016
290	שינוי במכשירי הון רוברד 2 שהונפקו למשקיעי צד ג'
(247)	שינוי במכשירי הון רוברד 2 שהונפקו למשקיעי צד ג' הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
-	שינוי כתוצאה מהוראות המעבר
(11)	שינוי בהפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
<u>1,144</u>	יתרת הון רוברד 2 ליום 31 בדצמבר 2017
<u><u>3,755</u></u>	סך הכל הון רגולטורי

1. שינוי ביתרה המוכרת לצורך הלימות ההון - לאחר השפעת הוראות המעבר.

הלימות ההון של תאגיד בנקאי הינה מרכיב מרכזי בהערכת יציבותו של התאגיד. הלימות ההון נבחנת באמצעות היחס שבין בסיס ההון לבין הסכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בעסקי הבנק, כהגדרתם בהוראות באזל 3. הוראת באזל 3 שמה דגש על ניהול הסיכונים תוך קישור בין פרופיל הסיכונים של הבנק ואיכות ניהולם לבין הקצאת ההון הנדרשת, וזאת במטרה להביא לחיזוק עמידותה של המערכת הבנקאית בעתות משבר. ההוראה קובעת דרישת הלימות ההון במערכת הבנקאית, על פיה על התאגידים הבנקאיים בישראל לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 9.0% ויחס הון כולל בשיעור של 12.5%, ובתוספת דרישת הון בשיעור המבטאת 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית בתחומי סיכון האשראי וסיכון השוק, וגישת האינדיקטור הבסיסי עבור סיכונים תפעוליים. הוראות באזל 3 מיושמות על בסיס מאוחד, וכן, לגבי החברות המוחזקות להן הבנק העמיד כתב שיפוי בהתאם להוראות באזל, לא קיים ולא חזוי מכשול להעברה מיידית של מקורות הון או לביצוע החזר התחייבויות של החברות המוחזקות על ידי הבנק.

הוראות רגולטוריות חדשות העוסקות בנושאי מדידה והלימות הון

לא פורסמו הוראות רגולטוריות חדשות העוסקות בנושאי מדידה והלימות ההון, מעבר למפורט בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

הערכה פנימית של נאותות הלימות ההון (ICAAP)

הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת הסיכונים והקצאת הון על מנת להבטיח כי הבנק מקצה מספיק הון כנגד מכלול הסיכונים (להלן: "ICAAP"). במסגרת תהליך ה-ICAAP הבנק מבצע תהליך יזום של זיהוי והערכת כל אחד מהסיכונים המהותיים בכל אחת מהפעילויות המרכזיות בבנק. במסגרת הקלה פיקוחית לבנקים קטנים, נדרש הבנק להגיש לפיקוח את תוצאות תהליך ה-ICAAP אחת לשנתיים (חלף אחת לשנה), בכפוף לעמידה בהוראות המפורטות בנב"ת 211 – "הערכת נאותות הלימות ההון". בהתאם לכך מאושר בדיקטוריון תהליך ICAAP מקוצר, בשנה בה המסמך אינו מוגש לפיקוח.

לפרטים נוספים בדבר תהליך ה-ICAAP ראה גם בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

ראה גם פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" ובאור 16 א. לדוחות הכספיים – "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן", בהקשר של השלכות הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק מיום 30 ביולי 2017, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק, ובעניין התקשרותם מיום 27 בנובמבר 2017 עם בנק מזרחי, מידע שפורסם על ידי בנק מזרחי בעניין כוונתו לבצע מיזוג של בנק אגוד לתוך בנק מזרחי לאחר השלמת העסקה נשוא ההתקשרות האמורה, החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים מיום 30 במאי 2018 לפיה הודיע על התנגדותו לאישור המיזוג הנזכר לעיל, הודעת בעלי השליטה מיום 5 באוגוסט 2018 לפיה התקשרו עם בנק מזרחי בתוספת להסכם שנחתם ביניהם ביום 27 בנובמבר 2017 הכוללת תיקונים להסכם המקורי הנ"ל והוראות שיחולו על הצדדים להסכם המקורי בקשר עם הגשת ערר על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים. כן ראה החלטת דירקטוריון הבנק מיום 6 באוגוסט 2018 בעקבותיה הצטרף הבנק לערר של בעלי השליטה ובנק מזרחי שהוגש בחודש ספטמבר 2018 על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים לדחות את בקשת המיזוג בין הבנק לבנק מזרחי, וזאת על מנת לשמור על אפשרויות עתידיות למיזוג הבנק, ומבלי לנקוט עמדה כלשהי ביחס לתנאי ההתקשרות בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי.

יעד הלימות ההון – דירקטוריון הבנק קבע מתווה עולה ליחס הון עצמי רובד 1 עד לרמה של 10.25% ליום ה-31 בדצמבר 2019. על רקע הודעת בעלי השליטה בבנק מיום 30 ביולי 2017 בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק והודעתם על התקשרות עם בנק מזרחי בעניין זה ונוכח חוסר הוודאות בו פועל הבנק בעקבות כך, החליט דירקטוריון הבנק על שמירה על יחס הלימות הון גבוה מהמתווה שנקבע. נכון ליום ה-30 בספטמבר 2018 הוחלט על שמירה של כרית ביטחון של 0.15 נקודות אחוז, כלומר היעד ליחס הלימות ההון של הבנק הינו 9.9% (סיבולת סיכון של 9.7%).

ביום 29 בנובמבר, 2018 אישר דירקטוריון הבנק עקרונות לתכנית פעולה להתייעלות שמטרתה, ככל שהיא תמומש, הינן בין היתר, להגדיל את יחסי ההון של הבנק, כך שבמהלך שנת 2019 יעמוד יחס הלימות ההון הראשוני של הבנק על 10.3%, תוך שמירת יציבות הרווחיות והתשואה.

האמור בדיווח זה מבוסס על הערכות ראשוניות של ההנהלה ביחס לרכיבי התכנית האפשריים מבלי שמוצו הבדיקות לגבי התכנות ולפני שנעשתה פניה לקבלת אישורים הכרחיים להוצאתם לפועל, ולפיכך, האמור לעיל והנובע ממנו, לרבות עצם מימוש רכיבי התכנית כמו גם הערכות לגבי יחסי הלימות ההון הצפויים (ככל שימומשו עקרונות תכנית ההתייעלות) מהווים מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968,

תכנון ההון - במסגרת הדיונים על תוכנית העבודה לשנת 2018 שהתקיימו בדירקטוריון בסוף דצמבר 2017, נקבע תכנון ההון לשנה זו. תכנון ההון השנתי נגזר מיעדי ההון ומכרית הביטחון שהוגדרה על ידי הדירקטוריון.

לפרטים נוספים בדבר תכנון ההון ויעדי ההון ראה בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017. ראה גם פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" ובאור 16 א. לדוחות הכספיים – "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן", בהקשר של השלכות הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק מיום 30 ביולי 2017, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק, ובעניין התקשרותם מיום 27 בנובמבר 2017 עם בנק מזרחי, מידע שפורסם על ידי בנק מזרחי בעניין כוונתו לבצע מיזוג של בנק אגוד לתוך בנק מזרחי לאחר השלמת העסקה נשוא ההתקשרות האמורה, החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים מיום 30 במאי 2018 לפיה הודיע על התנגדותו לאישור המיזוג הנזכר לעיל, הודעת בעלי השליטה מיום 5 באוגוסט 2018 לפיה התקשרו עם בנק מזרחי בתוספת להסכם שנחתם ביניהם ביום 27 בנובמבר 2017 הכוללת תיקונים להסכם המקורי הנ"ל והוראות שיחולו על הצדדים להסכם המקורי בקשר עם הגשת ערר על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים. כן ראה החלטת דירקטוריון הבנק מיום 6 באוגוסט 2018 בעקבותיה הצטרף הבנק לערר של בעלי השליטה ובנק מזרחי שהוגש בחודש ספטמבר 2018 על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים לדחות את בקשת המיזוג בין הבנק לבנק מזרחי, וזאת על מנת לשמור על אפשרויות עתידיות למיזוג הבנק, ומבלי לנקוט עמדה כלשהי ביחס לתנאי ההתקשרות בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי.

תיאור שימוש במבחני קיצון במסגרת תכנון ההון

גילוי על פי EDTF

התממשותו בפועל של תרחיש קיצון והצורך לעמוד בתיאבון וסיבולת הסיכון, כפי שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק, עשויים להביא לסטייה מתכנון ההון המקורי כפי שהוצג, כך שתחול פגיעה ביחסי ההון כפי שנקבעו. במסגרת הטמעת תהליכי ניהול הסיכונים הבנק בוחן מגוון תרחישי קיצון, מתוכם נבחר תרחיש הוליסטי מוביל ליישום במסגרת תכנון ההון ותהליך ה-ICAAP. בנוסף נבחן תרחיש בנק ישראל, המבוסס על תרחיש אחיד ותרחיש הפכי אשר השפעתו מביאה לירידת יחס הון הליבה לסיבולת הסיכון התחתונה.

תרחישי הקיצון מתייחסים לקווי העסקים והסיכונים העיקריים שזוהו בבנק תוך הערכת השפעה של כל אירוע קיצון על מספר מרכיבים: היקף נכסי הסיכון, הכנסות מריבית, שיעור הוצאה להפסדי אשראי, הכנסות שאינן מריבית, הוצאות, שינויים בקרן ההון, השלכה על הרווחיות הכוללת ועל יחסי ההון.

הבנק בוחן את תרחיש הקיצון המוביל בתדירות רבעונית. מניתוח תרחישי הקיצון עולה כי יחסי הלימות ההון בפועל והיעדים שנקבעו הולמים את יכולת הבנק לספוג הפסדים בלתי צפויים הבאים לידי ביטוי בתרחיש, תוך שאינם יורדים מינימליים.

ראה גם פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" ובאור 16 א. לדוחות הכספיים – "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן", בהקשר של השלכות הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק מיום 30 ביולי 2017, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק, ובעניין התקשרותם מיום 27 בנובמבר 2017 עם בנק מזרחי, מידע שפורסם על ידי בנק מזרחי בעניין כוונתו לבצע מיזוג של בנק אגוד לתוך בנק מזרחי לאחר השלמת העסקה נשוא ההתקשרות האמורה, החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים מיום 30 במאי 2018 לפיה הודיע על התנגדותו לאישור המיזוג הנזכר לעיל, הודעת בעלי השליטה מיום 5 באוגוסט 2018 לפיה התקשרו עם בנק מזרחי בתוספת להסכם שנחתם ביניהם ביום 27 בנובמבר 2017 הכוללת תיקונים להסכם המקורי הנ"ל והוראות שיחולו על הצדדים להסכם המקורי בקשר עם הגשת ערר על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים. כן ראה החלטת דירקטוריון הבנק מיום 6 באוגוסט 2018 בעקבותיה הצטרף הבנק לערר של בעלי השליטה ובנק מזרחי שהוגש בחודש ספטמבר 2018 על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים לדחות את בקשת המיזוג בין הבנק לבנק מזרחי, וזאת על מנת לשמור על אפשרויות עתידיות למיזוג הבנק, ומבלי לנקוט עמדה כלשהי ביחס לתנאי ההתקשרות בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי.

טבלה 6: רכיבי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי
גילוי על פי דברך 3

ליום 31 בדצמבר 2017		ליום 30 בספטמבר 2017		ליום 30 בספטמבר 2018		
דרישות הון כולל ¹	נכסי סיכון	דרישות הון כולל ¹	נכסי סיכון	דרישות הון כולל ¹	נכסי סיכון	
(12.85%)		(12.84%)		(12.85%)		מיליוני ש"ח
סיכון אשראי²						
22	170	22	171	-	-	חובות של ריבונות
38	292	38	297	9	68	חובות של ישויות סקטור ציבורי
38	299	38	297	25	197	חובות של תאגידים בנקאיים
1,199	9,329	1,299	10,113	1,226	9,544	חובות של תאגידים
517	4,023	506	3,940	507	3,942	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
442	3,442	440	3,428	470	3,657	חשיפות קמעונאיות ליחידים
81	630	83	650	74	573	עסקים קטנים
512	3,986	502	3,913	527	4,103	משכנתאות לדירור
179	1,390	173	1,341	181	1,408	נכסים אחרים
7	57	7	57	15	114	סיכון CVA
3,035	23,618	3,108	24,207	3,034	23,606	סה"כ סיכון האשראי
73	571	68	534	69	540	סיכון שוק
241	1,873	239	1,859	253	1,967	סיכון תפעולי
3,349	26,062	3,415	26,600	3,356	26,113	סך נכסי הסיכון בגין הסיכונים השונים
	3,755		3,853		3,669	סך בסיס ההון ³
	10.02%		9.79%		10.10%	יחס הון רובד 1 לרכיבי הסיכון
	14.41%		14.48%		14.05%	יחס ההון הכולל לרכיבי הסיכון
	9.35%		9.34%		9.35%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ¹
	12.85%		12.84%		12.85%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ¹

1. דרישות יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור 9% ויחס הון כולל בשיעור 12.5% בתוספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדירור למועד הדיווח.
2. לפני ניכוי הפרשה קבוצתית בסך 263 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2018, 238 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017 ו-240 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2017.
3. נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12.1.2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרה על ידי הפיקוח על הבנקים ביום 4.12.2016, כאשר ההקלה ההונית בגינה פוחתת על פני 5 שנים עד ליום 31.12.2021.

מידע נוסף על נכסים משוקללים בסיכון

גילוי על פי EDTF

פעילויות עסקיות של תאגיד בנקאי יוצרות לבנק חשיפות בעלות אופי שונה ומחייבות הקצאת הון שונה. ניתוח כמותי, כפי המובא להלן, מאפשר להבין את התפלגות נכסי הסיכון, בהבחנה בין סוגי נכסי סיכון ובין קווי הפעילות השונים. לעניין זה, ההצגה בוצעה בהתאם לקווי הפעילות של הבנק כפי שהוצגו בבאור 12 בדבר מגזרי פעילות בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2018.

הקצאת נכסי הסיכון לפעילויות העסקיות בוצעה בהתאם למגזר הפעילות של הלקוח. לתיאור מגזרי הפעילות של הבנק ראה בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

טבלה 7: נכסי סיכון לפי חלוקה לפעילויות עסקיות
גילוי על פי EDTF

סוה"כ	סכומים שלא הוקצו והתאמות	מגזר ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	
ליום 30 בספטמבר 2018									
במיליוני ש"ח									
23,106	1,058	1,083	71	4,849	3,120	4,693	19	8,213	סיכון אשראי
278	-	206	2	30	1	39	-	-	סיכון צד נגדי
222	-	222	-	-	-	-	-	-	סיכון מניות
540	-	540	-	-	-	-	-	-	סיכון שוק
1,967	-	334	30	209	195	413	77	709	סיכון תפעולי
26,113	1,058	2,385	103	5,088	3,316	5,145	96	8,922	סוה"כ
ליום 30 בספטמבר 2017									
במיליוני ש"ח									
23,796	1,005	1,356	90	5,174	3,116	5,078	23	7,954	סיכון אשראי
204	-	137	8	35	5	19	-	-	סיכון צד נגדי
207	-	207	-	-	-	-	-	-	סיכון מניות
534	-	534	-	-	-	-	-	-	סיכון שוק
1,859	-	255	73	336	202	344	63	586	סיכון תפעולי
26,600	1,005	2,489	171	5,545	3,323	5,441	86	8,540	סוה"כ
ליום 31 בדצמבר 2017									
במיליוני ש"ח									
23,219	1,039	1,346	77	4,908	3,131	4,774	27	7,917	סיכון אשראי
181	-	128	9	30	3	11	-	-	סיכון צד נגדי
218	-	218	-	-	-	-	-	-	סיכון מניות
571	-	571	-	-	-	-	-	-	סיכון שוק
1,873	-	273	30	244	177	419	62	668	סיכון תפעולי
26,062	1,039	2,536	116	5,182	3,311	5,204	89	8,585	סוה"כ

טבלה 8: תנועה בנכסי סיכון
גילוי על פי EDTF

טבלה זו מציגה שינויים שחלו בנכסי סיכון של הבנק במהלך התקופה המדווחת לפי סוג סיכון.					
סוה"כ	סיכון תפעולי	סיכון שוק	סיכון צד נגדי	סיכון אשראי	
מיליוני ש"ח					
ליום 30 בספטמבר 2018					
26,119	1,935	457	275	23,452	יתרה ליום 30 ביוני 2018
360	32	83	3	242	שינוי בהיקף התיק / הכנסה גולמית ¹
14	-	-	-	14	שינוי כתוצאה משינוי באיכות התיק ²
-	-	-	-	-	שינוי מתודולוגיה ³
(380)	-	-	-	(380)	אחר ⁴
26,113	1,967	540	278	23,328	יתרה ליום 30 בספטמבר 2018

ליום 30 בספטמבר 2017					
26,094	1,811	467	240	23,576	יתרה ליום 30 ביוני 2017
498	48	67	(36)	419	שינוי בהיקף התיק / הכנסה גולמית ¹
8	-	-	-	8	שינוי כתוצאה משינוי באיכות התיק ²
-	-	-	-	-	שינוי מתודולוגיה ³
-	-	-	-	-	אחר
26,600	1,859	534	204	24,003	יתרה ליום 30 בספטמבר 2017
ליום 31 בדצמבר 2017					
25,486	1,745	375	163	23,203	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
595	128	196	(79)	350	שינוי בהיקף התיק / הכנסה גולמית ¹
-	-	-	-	-	שינוי כתוצאה משינוי באיכות התיק ²
(19)	-	-	97	(116)	שינוי מתודולוגיה ³
-	-	-	-	-	אחר
26,062	1,873	571	181	23,437	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

1. שינוי ב"היקף התיק" נועד לשקף גידול בחשיפה שנבע מגידול בהיקף הפעילות. במסגרת זו נכללים גם השפעות שע"ח ככל שהי ומרכיב ה-CVA. שינוי ב"הכנסה גולמית" משקף שינוי בממוצע ההכנסה על פי נספח ב' להוראה 206 ב-12 הרבעונים האחרונים.
2. שינוי ב"איכות התיק" כולל גידול/קיטון באוכלוסיית החובות בכשל ו/או בנכסים לגביהם חלה ירידה בדירוג אשר מחייבים דרישות הון גבוהות יותר.
3. "שינויים במתודולוגיה" מתייחס לשינויים שחלו בגין הוראות רגולטוריות חדשות בנוגע להקצאת ההון ו/או שינויים אחרים, כגון שיטות הפחתת סיכון אשראי או קיזוזים שלא יושמו קודם לכן אשר מהווים שינוי מדיניות, ככל שהיו.
4. ביום 3 באוגוסט 2018 הודיעה חברת דירוג האשראי S&P על העלאת דירוג האשראי של מדינת ישראל מרמה של A+ לרמה של AA- (הדירוג הגבוה ביותר של מדינת ישראל), בעקבות השינוי השתנה משקל הסיכון של חשיפות מדינת ישראל במט"ח מ-20% ל-0% ושל בנקים ישראליים וישויות סקטור ציבורי בישראל ממשקל סיכון של 50% למשקל סיכון של 20%. ההשלכה של עדכון הדירוג הינו קיטון בדרישות ההון לחשיפות של מדינת ישראל, בנקים ישראליים וישויות סקטור ציבורי בישראל בשיעור של 0.14% במונחי יחס הלימות הון.

יחס מינוף

גילוי על פי נדבך 3

הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה") קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, הפועל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות סיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. בהתאם להוראה, יחס המינוף המזערי שנדרש מהבנק הוא 5%.

טבלה 9: יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

גילוי על פי נדבך 3

	ליום 30 בספטמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2018	
	2,611	¹ 2,604	¹ 2,637
הון רובד 1	45,662	46,813	45,341
סך החשיפות	5.72%	5.56%	5.82%
יחס מינוף	5.00%	5.00%	5.00%
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים			

1. נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12.1.2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרה על ידי הפיקוח על הבנקים ביום 4.12.2016, כאשר ההקלה ההונית בגינה פוחתת על פני 5 שנים עד ליום 31.12.2021.

טבלה 10: השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף
גילוי על פי נדבך 3

	30 ליום בספטמבר 2017	30 ליום בספטמבר 2018	
	31 בדצמבר 2017		במיליוני ש"ח
1.	41,892	42,882	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
2.	-	-	ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים
3.	-	-	התאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אל לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף
4.	-	-	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
5.	-	-	התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (לדוגמה: עסקאות רכש חוזר והלוואות מובטחות דומות אחרות)
6.	3,755	3,845	התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)
7.	15	86	התאמות אחרות
8.	45,662	46,813	חשיפה לצורך יחס המינוף
	41,680	45,341	

טבלה 11: יחס המינוף
גילוי על פי נדבך 3

	30 ליום בספטמבר 2017	30 ליום בספטמבר 2018	
	31 בדצמבר 2017		במיליוני ש"ח
חשיפות מאזניות			
1.	40,516	41,129	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות ביטחונות)
2.	(3)	(3)	(סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1)
3.	40,513	41,126	סך החשיפות המאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
חשיפות בגין נגזרים			
4.	569	849	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
5.	377	393	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
6.	-	-	גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות דיווח לציבור
7.	(368)	(366)	ניכויים של נכסי חייבים בגין ביטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים
8.	-	-	(רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח)
9.	-	-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
10.	-	-	קיזוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכויי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו
11.	578	876	סך החשיפות בגין נגזרים
	664	421	
	(397)	(397)	
	688	688	

טבלה 11: יחס המינוף
גילוי על פי נדבך 3

	ליום 30 בספטמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2018	במיליוני ש"ח
חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך			
12. נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיזוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמטופלות כמכירה חשבונאית	816	966	443
13. (סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך)	-	-	-
14. חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות ערך	-	-	-
15. חשיפות בגין עסקאות כסוכן	-	-	-
16. סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך	816	966	443
חשיפות חוץ מאזניות אחרות			
17. חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו	11,556	11,638	10,382
18. (התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)	(7,801)	(7,793)	(6,969)
19. פריטים חוץ מאזניים	3,755	3,845	3,413
הון וסך החשיפות			
20. סך החשיפות	45,662	46,813	45,341
21. הון רובד 1 ¹	2,611	2,604	2,637
יחס המינוף			
22. יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218	5.72%	5.56%	5.82%

1. נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12.1.2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית ההתייעלות), אשר אושרה על ידי הפיקוח על הבנקים ביום 4.12.2016, כאשר ההקלה ההונית בגינה פוחתת על פני 5 שנים עד ליום 31.12.2021.

יחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2018 עמד על 5.82%, לעומת 5.72% ביום 31 בדצמבר 2017. גידול זה נובע בעיקר מקיטון בחשיפות בסך 322 מ' ש ומגידול בהון רובד 1 בסך 26 מ' ש"ח.

גילוי על פי EDTF

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה בסיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכונים נזילות, סיכונים תפעוליים ובכללם סיכונים משפטיים, סיכונים ציות וכן סיכונים מוניטין וסיכונים אסטרטגיים.

מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מכוונת לעמידה ביעדים האסטרטגיים והעסקיים שנקבעו, כל אלו, תוך הטמעת תרבות ניהול הסיכונים ובקרתם. מדיניות ניהול הסיכונים מסייעת לבנק לממש את יעדיו אלה, תוך הגדרת סוגי הסיכונים והיקפם, ועמידה בתאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון. לצורך זה מופעלות מערכות דיווח ומנגנוני פיקוח ובקרה מתאימים.

הממשל התאגידי בתהליך ניהול הסיכונים בבנק

גילוי על פי EDTF

תהליכי ניהול הסיכונים והלימות ההון בבנק מוסדרים ומפוקחים באמצעות הדירקטוריון וועדותיו, מנכ"ל הבנק והנהלה, ועדות הנהלה, האגפים העסקיים יוצרי הסיכון, אגף בקורות וניהול סיכונים, אגף חשבונאי ראשי, האגף לייעוץ משפטי, אגף משאבים והביקורת הפנימית.

טבלה 12: מבנה ארגוני של ניהול הסיכונים

לתרשים המבנה הארגוני של ניהול הסיכונים בבנק ראה בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017. לעניין אופן יישום הממשל התאגידי בבנק, לא חל שינוי מהותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017. לעניין תרבות ניהול הסיכונים המיושמת בבנק, לא חל שינוי מהותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

להלן שינויים שחלו לעומת המתואר בדוח השנתי לשנת 2017 בעניין חברי הנהלה ונושאי משרה:

- ביום 19 ביוני, 2018 החליט דירקטוריון הבנק, בהסכמה עם מנכ"ל הבנק, מר ישראל טראו, כי מר טראו יחדל לכהן כמנכ"ל הבנק. מר ישראל טראו סיים כהונתו כמנכ"ל הבנק ביום 16 באוגוסט, 2018. החל ממועד סיום כהונתו של מר טראו כמנכ"ל הבנק בפועל, מר טראו ממשיך להיות מועסק על ידי הבנק למשך התקופה הקצובה הקבועה בהסכם העסקתו, וזאת לצורך העברת חפיפה מסודרת ומתן שירותים נוספים על פי צרכי הבנק. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 19 ביוני, 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-059146), המובא על דרך ההפניה. ביום 17 באוגוסט, 2018 החלה הגב' שבי שמר לכהן כמנכ"לית הבנק, בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 15 ביולי, 2018 והחליפה בתפקידה זה את מר ישראל טראו שסיים תפקידו כמנכ"ל הבנק.
- ביום 20 באפריל, 2018 סיימה הגב' אילה חפץ את תפקידה כראש אגף עסקים בבנק ופרשה מהבנק. החל מיום 21 באפריל, 2018 כיהנה הגב' שבי שמר כממלאת מקום ראש אגף עסקים בבנק, בנוסף לתפקידה כראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ, עד לראשית כהונתה כמנכ"לית הבנק. ביום 7 באוקטובר, 2018 החל מר יצחק עוז לכהן כראש אגף עסקים בבנק (והחליף בתפקידו זה את הגב' שבי שמר ששימשה מ"מ ראש האגף), וזאת בהתאם להחלטות דירקטוריון הבנק מיום 16 באוגוסט, 2018.
- ביום 11 באוקטובר, 2018 החל מר טוביה סופר לכהן כראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ (והחליף בתפקידו זה את הגב' שבי שמר), וזאת בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 16 באוגוסט, 2018.
- ביום 17 ביולי, 2018 הודיע מר חמי מורג כי ביום 16 באוגוסט, 2018 יסיים תפקידו כראש אגף משאבים ויפרוש מהבנק. בהתאם להודעתו של מר מורג החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 ביולי, 2018 למנות את הגב' סמדר דטנר כממלאת מקום ראש אגף משאבים. ביום 1 בנובמבר, 2018 החלה הגב' נירה שמידט מנור לכהן כראש אגף משאבים בבנק, וזאת בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 31 ביולי, 2018.
- ביום 9 באוגוסט, 2018 הודיעה הגב' נטע אברהמוב ביטן, מנהלת הסיכונים הראשית בבנק, על החלטתה לפרוש מתפקידה זה ומהבנק. הגב' אברהמוב ביטן תסיים עבודתה בבנק ביום 31 בדצמבר, 2018. ביום 31 לאוקטובר, 2018 החליט דירקטוריון הבנק לאשר מינויו של מר אלון בירון כראש אגף בקורות וניהול סיכונים וכמנהל הסיכונים הראשי, וזאת בכפוף לכך שהמפקחת על הבנקים לא תודיע על התנגדותה למינוי או שתודיע על הסכמתה לכך.
- ביום 1 בנובמבר 2018 החל מר בני גורביץ לכהן כמנכ"ר הבנק במעמד סנכ"ל שאיננו חבר הנהלה, וזאת בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 20 בספטמבר, 2018.

- ביום 15 במרס, 2018 סיימה הגב' מוריה הופטמן דורון תפקידה כיועצת המשפטית הראשית של הבנק ופרשה מהבנק. והחל מיום 16 במרס, 2018 מכהנת עו"ד עירית מקוב ירושלמי כיועצת המשפטית הראשית של הבנק, בנוסף לתפקידה כמזכירת הבנק.

תאבון סיכון

גילוי על פי EDTF

להלן הגדרות סיבולת ותיאבון הסיכון כפי שקבע הבנק, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 310 - ניהול סיכונים:

- סיכון – חשיפה ללווה או צד נגדי, (לרבות ספק, אזור גיאוגרפי, ענף כלכלי או גורמי סיכון אחרים) אשר הינה בעלת פוטנציאל לגרימת הפסד משמעותי, נזק אחר או שינוי מהותי בפרופיל הסיכון של הבנק.
- תיאבון הסיכון – ככלל מייצג את סביבת הסיכון שהבנק מתכוון להיות בה על מנת להשיג את יעדיו.
- סיבולת הסיכון – רמת הסיכון המרבית או המזערית שאין לחרוג ממנה (מגבלת הסיכון).

תיאבון וסיבולת הסיכון בסיכונים המרכזיים נדונים בדירקטוריון אחת לשנה לפחות, תוך התחשבות בתפיסת ניהול הסיכונים של הבנק, והאסטרטגיה העסקית שלו.

תיאבון וסיבולת הסיכון מהווים מרכיב מרכזי בקביעת מדיניות ומגבלות סיכון, וככלל מוגדרים כך שיהוו מגבלה אפקטיבית מחד, ושחריגה מהם לא תהפוך לדבר שבשגרה, מאידך.

ניצול תיאבון וסיבולת הסיכון נמדד תוך סכימת כלל החשיפות בבנק לסוג סיכון מוגדר, וכפוף לניטור שוטף כנגד המגבלות.

סיכון האשראי הינו סיכון לגרימת הפסד לבנק כתוצאה מחדלות פירעון או ירידה בכושר הפירעון של צד נגדי של הבנק לעסקה, תוך אי עמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו, והינו הסיכון המשמעותי ביותר אליו נחשף הבנק במסגרת פעילותו בעיקר מבחינת היקפו ביחס לסיכונים אחרים.

לעניין מסגרת העבודה לניהול סיכון האשראי בבנק, לא חל שינוי מהותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

סיכון ריכוזיות תיק האשראי

סיכון ריכוזיות הינו אחד מסוגי הסיכון העומדים בפני תאגיד בנקאי בפעילותו העסקית. בניגוד לרכיבי הסיכון האחרים המוגדרים בדרך כלל ברמת עסקה בודדת, או ברמת צד נגדי יחיד, החשיפה לסיכון הריכוזיות נובעת מהרכב תיק נכסי הסיכון של הבנק או מהרכב החשיפות שלו.

מדיניות האשראי של הבנק מבוססת על פיזור סיכונים האשראי וניהולם באופן מבוקר. הדבר מתבטא בחתירה לפיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים ובין מספר גדול של לווים. במסגרת האסטרטגיה הרב שנתית של הבנק נקבע מתווה יורד למדד ריכוזיות לווים על ציר הזמן.

דירקטוריון הבנק קבע תיאבון וסיבולת סיכון לריכוזיות האשראי בחתכים שונים. לפירוט נוסף ראה בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

ריכוזיות ענפית – טבלת פירוט אשראי לפי ענפי משק
סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד

ליום 30 בספטמבר 2018									
חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³					סיכון אשראי כולל ¹				
הפסדי אשראי ⁴									
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו ⁹	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה:		סך הכל	סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁵	סך הכל	במיליוני ש"ח
			מזה: פגום ⁶	בעייתי ⁶					
1	-	-	-	-	145	168	-	169	169
1	-	-	-	-	108	154	-	286	286
86	-	15	196	255	2,027	3,387	267	3,288	3,555
42	(11)	10	51	74	1,896	5,299	76	5,272	5,348
11	(3)	3	19	25	1,062	1,394	29	1,653	1,682
7	-	1	7	7	265	336	7	518	525
18	(6)	12	9	20	2,554	3,247	39	3,314	3,353
1	-	-	-	-	380	415	1	436	437
5	-	(2)	12	18	406	493	24	491	515
4	-	-	-	34	242	336	34	385	419
25	-	(3)	-	40	2,053	2,687	48	2,911	2,959
1	-	-	1	1	221	366	2	371	373
1	-	-	2	8	242	319	8	320	328
203	(20)	36	297	482	11,601	18,601	535	19,414	19,949
46	-	4	6	60	9,240	9,562	60	9,502	9,562
87	(43)	62	11	57	4,588	6,110	57	6,063	6,120
336	(63)	102	314	599	25,429	34,273	652	34,979	35,631
-	-	-	-	-	116	116	-	502	502
-	-	-	-	-	-	-	-	4,451	4,451
336	(63)	102	314	599	25,545	34,389	652	39,932	40,584
פעילות לווים בחו"ל:									
-	-	-	-	-	1	3	7	240	247
-	-	-	-	-	171	171	-	688	688
-	-	-	-	-	-	-	-	250	250
-	-	-	-	-	172	174	7	1,178	1,185
336	(63)	102	314	599	25,717	34,563	659	41,110	41,769

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל: חובות - 25,717 מיליון ש"ח, אגרות חוב - 5,920 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו - 443 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 524 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים - 9,165 מיליון ש"ח.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
5. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
6. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיר שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
7. כולל הלוואות לדיר, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 108 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסך 49 מיליון ש"ח.
8. לא כולל פיקדונות בבנק ישראל.
9. קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2017										
חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³							סיכון אשראי כולל ¹			
הפסדי אשראי ⁴										
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו ⁹	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה:				סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁵	סך הכל*	במיליוני ש"ח
			מזה: פגום ⁶	בעייתי ⁶	חובות ²	מזה: סך הכל				
1	-	-	-	-	146	184	-	184	184	חקלאות
2	-	-	-	-	131	180	-	275	275	כרייה וחציבה
75	(26)	(4)	218	281	2,303	3,760	293	3,651	3,944	תעשה
46	1	4	64	105	1,954	5,860	108	5,810	5,918	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁷
10	1	-	21	28	1,119	1,504	32	1,727	1,759	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
5	-	1	1	8	222	278	8	486	494	אספקת חשמל ומים
8	(2)	1	3	61	2,335	3,083	101	3,192	3,293	מסחר
2	-	-	-	-	496	604	2	614	616	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
8	-	2	-	3	677	763	10	791	801	תחבורה ואחסנה
4	-	2	-	36	181	322	37	354	391	מידע ותקשורת
31	10	(22)	-	40	2,267	2,964	53	3,180	3,233	שירותים פיננסיים
1	(1)	1	2	3	234	408	3	416	419	שירותים עסקיים אחרים
1	-	-	21	29	263	423	29	406	435	שירותים ציבוריים וקהילתיים
194	(17)	(15)	330	594	12,328	20,333	676	21,086	21,762	סך הכל מסחרי
41	-	3	6	49	8,932	9,361	49	9,312	9,361	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
61	(29)	49	10	28	4,405	5,928	28	5,909	5,937	אנשים פרטיים - אחר
296	(46)	37	346	671	25,665	35,622	753	36,307	37,060	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	109	109	-	493	493	בנקים בישראל⁸
-	-	-	-	-	-	-	-	5,655	5,655	ממשלת ישראל
296	(46)	37	346	671	25,774	35,731	753	42,455	43,208	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	2	4	4	186	190	פעילות לווים בחו"ל:
-	-	-	-	-	348	348	-	694	694	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	-	-	-	478	478	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	350	352	4	1,358	1,362	ממשלות חו"ל
296	(46)	37	346	671	26,124	36,083	757	43,813	44,570	סך הכל פעילות בחו"ל
סך הכל										

- * סווג מחדש
1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל: חובות - 26,124 מיליון ש"ח, אגרות חוב - 6,756 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו - 966 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 309 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים - 10,415 מיליון ש"ח.
 2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
 3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
 4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
 5. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
 6. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיר שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
 7. כולל הלוואות לדיר, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 193 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסך 111 מיליון ש"ח.
 8. לא כולל פיקדונות בבנק ישראל.
 9. קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

ליום 31 בדצמבר 2017										
חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³							סיכון אשראי כולל ¹			
הפסדי אשראי ⁴										
יתרת הפרשה	מחיקות חשבונאיות נטו ⁹	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: פגום	מזה: בעייתי ⁶	מזה: חובות ²	מזה: סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ^{5,*}	סך הכל [*]	סך הכל במיליוני ש"ח	
-	-	-	-	-	143	196	-	197	197	פעילות לווים בישראל:
1	-	-	-	-	128	179	-	271	271	חקלאות
72	(25)	(8)	207	293	2,028	3,428	304	3,307	3,611	כרייה וחציבה
43	1	1	60	91	1,827	5,716	94	5,691	5,785	תעשיה
11	(3)	4	16	23	1,126	1,459	27	1,682	1,709	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁷
5	-	2	8	8	226	291	8	497	505	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
12	(8)	11	6	66	2,158	3,135	108	3,199	3,307	אספקת חשמל ומים
1	-	-	-	-	404	500	3	514	517	מסחר
7	-	-	-	2	654	715	8	735	743	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
5	-	1	-	40	193	313	40	331	371	תחבורה ואחסנה
28	10	(25)	-	40	2,039	2,793	50	3,077	3,127	מידע ותקשורת
1	(1)	1	2	2	239	396	2	402	404	שירותים פיננסיים
1	-	-	22	29	281	446	28	428	456	שירותים עסקיים אחרים
187	(26)	(13)	321	594	11,446	19,567	672	20,331	21,003	שירותים ציבוריים וקהילתיים
42	-	4	6	52	9,051	9,535	52	9,483	9,535	סך הכל מסחרי
68	(38)	65	8	30	4,426	5,931	30	5,913	5,943	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
297	(64)	56	335	676	24,923	35,033	754	35,727	36,481	אנשים פרטיים - אחר
-	-	-	-	-	215	215	-	596	596	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	4,971	4,971	בנקים בישראל ⁸
297	(64)	56	335	676	25,138	35,248	754	41,294	42,048	ממשלת ישראל
פעילות לווים בחו"ל:										
-	-	-	-	-	2	4	4	179	183	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	307	307	-	672	672	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	1,100	1,100	ממשלות חו"ל
-	-	-	-	-	309	311	4	1,951	1,955	סך הכל פעילות בחו"ל
297	(64)	56	335	676	25,447	35,559	758	43,245	44,003	סך הכל

- * סווג מחדש
1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל: חובות - 25,447 מיליון ש"ח, אגרות חוב - 6,822 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו - 816 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 325 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים - 10,593 מיליון ש"ח.
 2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
 3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
 4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
 5. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
 6. סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
 7. כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 82 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסך 127 מיליון ש"ח.
 8. לא כולל פיקדונות בבנק ישראל.
 9. קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

חשיפה למדינות זרות - מאוחד

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות¹ ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מהון⁶, לפי הנמוך

ליום 30 בספטמבר 2018		חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁴		חשיפה חוץ מאזנית ^{4,2}		חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁴	
לממשלות ³	לבנקים	לאחרים	סך כל החשיפה המאזנית	סיכון אשראי מאזני בעייתי ⁴	חובות פגומים ⁴	סך חשיפה חוץ מאזנית	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי
במיליוני ש"ח							
250	296	192	738	1	1	180	-
-	2	1	3	-	-	1	-
-	1	5	6	-	-	1	-
-	410	640	1,050	4	4	266	-
250	709	838	1,797	5	5	448	-
-	-	155	155	4	4	42	-
550	188						
-	3						
5	1						
617	433						
1,172	625						
36	119						

המדינה

ארה"ב

אירלנד^{8,7}

איטליה^{8,7}

אחרות⁷

סך כל החשיפות למדינות

סך החשיפות למדינות LDC

1. על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות ובטחונות נזילים.
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
3. ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
4. סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות לווה ושל קבוצת לווים.
5. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, נכללו בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה. לגבי מדינות LDC, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות LDC. שורת "סך החשיפות למדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים"; הסכום נכלל בשורת "אחרות" בטבלה לעיל.
6. הון כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר "מדידה והלימות ההון -רכיבי ההון".
7. על פי הוראות המפקח על הבנקים נדרש לגלות בשורה נפרדת חשיפה למדינות פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד. ליום 30 בספטמבר 2018 אין לבנק חשיפה למדינות: פורטוגל, יוון וספרד.
8. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, סכומים אלו נובעים מלווים אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון איטלקי או אירלנדי. הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות PIIGS.

חשיפה למדינות זרות - מאוחד

א.

מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות¹ ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מהון⁶, לפי הנמוך

ליום 30 בספטמבר 2017										
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁴				חשיפה חוץ מאזנית ^{4,2}		חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁴				
לפירעון מעל שנה	לפירעון עד שנה	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	סיכון אשראי מאזני בעייתי ⁴	חובות פגומים ⁴	סך כל החשיפה המאזנית	לאחרים	לבנקים	לממשלות ³	במיליוני ש"ח
1	13	-	1	-	-	14	1	13	-	ארה"ב
6	1	-	1	-	-	7	7	-	-	אירלנד ^{8,7}
563	474	-	365	18	19	1,037	574	296	167	איטליה ^{8,7}
1,133	835	-	517	21	22	1,968	817	673	478	אחרות ⁷
84	62	-	108	4	4	146	146	-	-	סך כל החשיפות למדינות זרות
										סך החשיפות למדינות LDC

שורת "סך החשיפות למדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים"; הסכום נכלל בשורת "אחרות" בטבלה לעיל. ראה הערה 5 להלן.

1. על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות וביטחונות נזילים.
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
3. ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
4. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות לווה ושל קבוצת לווים.
5. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, נכללו בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה. לגבי מדינות LDC, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על ביטחונות אחרים כולל ביטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות LDC.
6. הון כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר "מדידה והלימות ההון-רכיבי ההון".
7. על פי הוראות המפקח על הבנקים נדרש לגלות בשורה נפרדת חשיפה למדינות פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד. ליום 30 בספטמבר 2017 אין לבנק חשיפה למדינות: פורטוגל, יוון וספרד.
8. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, סכומים אלו נובעים מלווים אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון איטלקי או אירלנדי. הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על ביטחונות אחרים כולל ביטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות PIIGS.

חשיפה למדינות זרות - מאוחד

א.

מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות¹ ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מהון⁶, לפי הנמוך

ליום 31 בדצמבר 2017		חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁴		חשיפה חוץ מאזנית ^{4,2}		חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁴					
לממשלות ³	לבנקים	לאחרים	סך כל החשיפה המאזנית	סיכון אשראי מאזני בעייתי ⁴	חובות פגומים ⁴	סך חשיפה חוץ מאזנית	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	לפירעון מעל לפירעון עד שנה שנה	512	223	
במיליוני ש"ח											
267	299	169	735	3	3	232	-		512	223	
-	11	1	12	-	-	1	-		1	11	
-	-	6	6	-	-	1	-		6	-	
328	139	44	511	-	-	68	-		100	411	
505	188	493	1,186	16	16	351	-		432	754	
1,100	637	713	2,450	19	19	653	-		1,051	1,399	
-	-	153	153	4	4	128	-		74	79	

המדינה
 ארה"ב
 אירלנד^{8,7}
 איטליה^{8,7}
 בריטניה
 אחרות⁷
 סך כל החשיפות למדינות
 סך החשיפות למדינות LDC

שורת "סך החשיפות למדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים"; הסכום נכלל בשורת "אחרות" בטבלה לעיל. ראה הערה 5 להלן.

1. על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות וביטחונות נזילים.
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
3. ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
4. סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות לווה ושל קבוצת לווים.
5. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, נכללו בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה. לגבי מדינות LDC, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על ביטחונות אחרים כולל ביטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות LDC.
6. הון כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר "מדידה והלימות ההון - רכיבי ההון".
7. על פי הוראות המפקח על הבנקים נדרש לגלות בשורה נפרדת חשיפה למדינות פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד. ליום 31 בדצמבר 2017 אין לבנק חשיפה למדינות: פורטוגל, יוון וספרד.
8. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, סכומים אלו נובעים מלווים אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון איטלקי או אירלנדי. הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על ביטחונות אחרים כולל ביטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות PIIGS.

טבלה 13: חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגי חשיפות אשראי* עיקריים
גילוי על פי נדבך 3

חשיפת אשראי ברוטו ממוצעת ⁶	חשיפת אשראי ברוטו	נכסים אחרים ⁵	חשיפות חוץ מאזניות אחרות ⁴	מסגרות לא מנוצלות	נגזרים ³	ניירות ערך ²	אשראי ¹ מיליוני ש"ח	
ליום 30 בספטמבר 2018								
12,320	11,937	-	-	-	-	3,652	8,285	ריבוניות
511	393	-	17	60	6	197	113	ישויות סקטור ציבורי
931	958	-	-	-	286	394	278	תאגידים בנקאיים
14,033	14,099	-	786	3,137	363	961	8,852	תאגידים
6,658	6,451	-	3,266	1,086	-	-	2,099	בביטחון נדל"ן מסחרי
5,974	6,119	-	25	1,382	-	-	4,712	קמעונאיות ליחידים
1,187	1,137	-	73	288	1	-	775	עסקים קטנים
9,146	9,118	-	-	314	-	-	8,804	משכנתאות לדיור
1,484	1,660	1,660	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
52,244	51,872	1,660	4,167	6,267	656	5,204	33,918	סך הכל
ליום 30 בספטמבר 2017								
12,566	12,997	-	-	-	-	4,188	8,809	ריבוניות
681	665	-	17	81	2	218	347	ישויות סקטור ציבורי
985	909	-	-	-	151	429	329	תאגידים בנקאיים
15,635	15,867	-	890	3,848	683	847	9,599	תאגידים
6,584	6,514	-	3,362	1,321	-	-	1,831	בביטחון נדל"ן מסחרי
5,328	5,771	-	7	1,331	-	-	4,433	קמעונאיות ליחידים
1,258	1,307	-	103	332	-	-	872	עסקים קטנים
8,769	8,922	-	-	418	-	-	8,504	משכנתאות לדיור
1,227	1,223	1,223	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
53,033	54,175	1,223	4,379	7,331	836	5,682	34,724	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2017								
12,592	12,697	-	-	-	-	4,374	8,323	ריבוניות
674	644	-	17	67	3	214	343	ישויות סקטור ציבורי
981	964	-	-	-	160	412	392	תאגידים בנקאיים
15,401	14,465	-	882	3,821	365	828	8,569	תאגידים
6,595	6,641	-	3,315	1,302	-	-	2,024	בביטחון נדל"ן מסחרי
5,416	5,771	-	8	1,314	-	-	4,449	קמעונאיות ליחידים
1,262	1,275	-	106	329	1	-	839	עסקים קטנים
8,833	9,091	-	-	473	-	-	8,618	משכנתאות לדיור
1,239	1,288	1,288	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
52,993	52,836	1,288	4,328	7,306	529	5,828	33,557	סך הכל

* חשיפה במונחי יתרת חוב רשומה, כלומר לאחר מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

1. לרבות אשראי לציבור ופיקדונות בבנקים ובממשלה.
2. ללא מניות בתיק למסחר וללא השקעות ברכיבי הון פיקוחיים של תאגידים פיננסיים אשר כלולות בסעיף נכסים אחרים. כמו כן, ללא פריטים שאינם כספיים דוגמת פעילות בשוק המעוף, הכלולים בחשיפות חוץ מאזניות אחרות.
3. סיכון אשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת הסכמי קיזוז (Netting)) ולאחר הכפלה במקדם התוספת (Add-on), החל מיום ה-1.1.2017. כולל חשיפות בגין צדדים נגדיים מרכזיים.
4. לרבות פעילות לקוחות בשוק המעוף שאינה עונה על הגדרת נגזר.
5. כולל השקעות ברכיבי הון פיקוחיים של תאגידים פיננסיים.
6. ממוצע יתרות סוף השנה הקודמת וסופי הרבעונים בתקופות הביניים.

טבלה 14: סך החשיפות העיקריות למדינות זרות
גילוי על פי נדבך 3

ליום 31 בדצמבר 2017				ליום 30 בספטמבר 2018				
חובות פגומים ¹	סיכון אשראי מאזני בעייתי ¹	סך הכל חשיפה חוץ מאזנית ¹	סך הכל חשיפה מאזנית ¹	חובות פגומים ¹	סיכון אשראי מאזני בעייתי ¹	סך הכל חשיפה חוץ מאזנית ¹	סך הכל חשיפה מאזנית ¹	מיליוני ש"ח
3	3	232	735	1	1	180	738	ארצות הברית
		68	511			38	221	בריטניה
		1	12			1	3	אירלנד ²
		1	6			1	6	איטליה ²
16	16	351	1,186	4	4	228	829	אחרות
19	19	653	2,450	5	5	448	1,797	סך-הכל החשיפות למדינות זרות

ליום 30 בספטמבר 2017

חובות פגומים ¹	סיכון אשראי מאזני בעייתי ¹	סך הכל חשיפה חוץ מאזנית ¹	סך הכל חשיפה מאזנית ¹	מיליוני ש"ח
3	3	150	910	ארצות הברית
		1	14	אירלנד
		1	7	איטליה ²
18	19	365	1,037	אחרות
21	22	517	1,968	סך-הכל החשיפות למדינות זרות

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות לווה ולצורת קבוצת לווים.
2. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, סכומים אלו נובעים מלווים אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון איטלקי או אירלנדי. הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על ביטחונות אחרים כולל ביטחונות שאינם נדילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות PIIGS.

טבלה 15: פיצול התיק לפי התקופה לפירעון ולפי סוגי חשיפות¹ אשראי עיקריים
גילוי על פי נדבך 3

סה"כ	מעל חמש שנים ²	מעל שנה עד חמש שנים	עד שנה במיליוני ש"ח	
				ליום 30 בספטמבר 2018
33,918	14,533	5,000	14,385	אשראי ופיקדונות בבנקים ובממשלה
5,204	2,501	1,943	760	ניירות ערך ³
656	227	96	333	מכשירים פיננסיים נגזרים ⁴
6,267	16	1,796	4,455	מסגרות לא מנוצלות
4,167	3,072	904	191	חשיפות חוץ מאזניות אחרות ⁵
1,660	250	-	1,410	נכסים אחרים ⁶
51,872	20,599	9,739	21,534	סך הכל

טבלה 15: פיצול התיק לפי התקופה לפירעון ולפי סוגי חשיפות¹ אשראי עיקריים
גילוי על פי נדבך 3

סה"כ	מעל חמש שנים ²	מעל שנה עד חמש שנים	עד שנה במיליוני ש"ח	
ליום 30 בספטמבר 2017				
34,724	13,889	6,025	14,810	אשראי ופיקדונות בבנקים ובממשלה
5,682	2,743	2,088	851	ניירות ערך ³
836	135	14	687	מכשירים פיננסיים נגזרים ⁴
7,331	25	1,728	5,578	מסגרות לא מנוצלות
4,379	3,193	944	242	חשיפות חוץ מאזניות אחרות ⁵
1,223	277	-	946	נכסים אחרים ⁶
54,175	20,262	10,799	23,114	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2017				
33,557	14,338	5,117	14,102	אשראי ופיקדונות בבנקים ובממשלה
5,828	2,378	1,392	2,058	ניירות ערך ³
529	141	17	371	מכשירים פיננסיים נגזרים ⁴
7,306	63	1,674	5,569	מסגרות לא מנוצלות
4,328	3,157	919	252	חשיפות חוץ מאזניות אחרות ⁵
1,288	280	-	1,008	נכסים אחרים ⁶
52,836	20,357	9,119	23,360	סך הכל

1. חשיפה במונחי יתרת חוב רשומה, כלומר לאחר מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.
2. לרבות יתרות ללא תקופה לפירעון.
3. ללא מניות בתיק למסחר וללא השקעות ברכיבי הון פיקוחיים של תאגידים פיננסיים אשר כלולות בסעיף נכסים אחרים. כמו כן, ללא פריטים שאינם כספיים דוגמת פעילות בשוק המעו"ף, הכלולים בחשיפות חוץ מאזניות אחרות.
4. כפי שמחושב לפי נספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין 203. החל מיום ה-1.1.2017, כולל חשיפות בגין צדדים נגדיים מרכזיים.
5. לרבות פעילות לקוחות בשוק המעו"ף שאינה עונה על הגדרת נגזר.
6. כולל השקעות ברכיבי הון פיקוחיים של תאגידים פיננסיים.

טבלה 16: סכום הלוואות פגומות, הלוואות בפיגור, יתרת הפרשות פרטניות וקבוצתיות והוצאות בגין הפסדי אשראי שהוכרו בדוח רווח והפסד ומחיקות חשבונאיות נטו במהלך התקופה לפי ענף עיקרי או סוג עיקרי של צד נגדי
גילוי על פי נדבך 3

הפרשה קבוצתית	הפרשה פרטנית	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	לא	לא	בעייתיים - פגומים	לא - בעייתיים פגומים	לא בעייתיים	במיליוני ש"ח
				פגומים בפיגור של 30 ועד 89 ימים	פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר				
ליום 30 בספטמבר 2018									
21	21	(11)	10	2	3	19	4	1,873	פעילות לווים – ציבור בינוי ונדל"ן- בינוי
11	-	(3)	3	1	-	19	5	1,038	בינוי ונדל"ן- פעילויות נדל"ן
25	-	-	(3)	-	-	-	40	2,013	שירותים פיננסיים
73	52	(6)	26	36	1	226	79	6,286	מסחרי אחר
130	73	(20)	36	39	4	264	128	11,210	סך הכל מסחרי ^{1,2}
46	-	-	4	15	54	6	54	9,180	אנשים פרטיים- הלוואות לדיור
87	-	(43)	62	34	19	11	44	4,533	אנשים פרטיים- אחר
-	-	-	-	-	-	-	-	287	בנקים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
263	73	(63)	102	88	77	281	226	25,210	סך הכל

טבלה 16: סכום הלוואות פגומות, הלוואות בפיגור, יתרת הפרשות פרטניות וקבוצתיות והוצאות בגין הפסדי אשראי שהוכרו בדוח רווח והפסד ומחיקות חשבונאיות נטו במהלך התקופה לפי ענף עיקרי או סוג עיקרי של צד נגדי גילוי על פי נדבך 3

הפרשה קבוצתית	הפרשה פרטנית	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	לא	לא	בעייתיים - פגומים	לא - פגומים	לא בעייתיים	במיליוני ש"ח
				פגומים בפיגור של 30 ועד 89 ימים	פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר		לא - פגומים		
ליום 30 בספטמבר 2017									
14	32	1	4	2	-	15	9	1,930	בינוי ונדל"ן- בינוי
10	-	1	-	1	-	21	6	1,093	בינוי ונדל"ן- פעילויות נדל"ן
31	-	10	(22)	-	-	-	40	2,227	שירותים פיננסיים
83	24	(29)	3	17	2	245	147	6,597	מסחרי אחר
138	56	(17)	(15)	20	2	281	202	11,847	סך הכל מסחרי ^{1,3}
41	-	-	3	13	43	6	43	8,883	אנשים פרטיים- הלוואות לדיור
61	-	(29)	49	23	14	10	17	4,378	אנשים פרטיים- אחר
-	-	-	-	-	-	-	-	457	בנקים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממשלות ישראל
240	56	(46)	37	56	59	297	262	25,565	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2017									
11	32	1	1	3	-	16	9	1,802	בינוי ונדל"ן- בינוי
11	-	(3)	4	4	-	16	5	1,106	בינוי ונדל"ן- פעילויות נדל"ן
28	-	10	(25)	-	-	-	40	1,999	שירותים פיננסיים
78	27	(34)	7	18	1	245	156	6,054	מסחרי אחר
128	59	(26)	(13)	25	1	277	210	10,961	סך הכל מסחרי ^{1,4}
42	-	-	4	10	45	6	46	8,999	אנשים פרטיים- הלוואות לדיור
68	-	(38)	65	28	14	8	21	4,397	אנשים פרטיים- אחר
-	-	-	-	-	-	-	-	522	בנקים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממשלות ישראל
238	59	(64)	56	63	60	291	277	24,879	סך הכל

1. בפעילות מסחרית נכלל חוב שאינו משוייך לאנשים פרטיים או לדיור.
2. כולל אשראי לציבור בגין לווים בחו"ל בסך כ-1 מיליון ש"ח.
3. כולל אשראי לציבור בגין לווים בחו"ל בסך כ-2 מיליון ש"ח.
4. כולל אשראי לציבור בגין לווים בחו"ל בסך כ-2 מיליון ש"ח.

טבלה 17: תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

גילוי על פי נדבך 3

אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל ציבור	פרטי אחר	לדיר	מסחרי במיליוני ש"ח	
ליום 30 בספטמבר 2018						
297	-	297	68	42	187	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2017
102	-	102	62	4	36	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(3)	-	(3)	-	-	(3)	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(98)	-	(98)	(68)	-	(30)	מחיקות חשבונאיות
35	-	35	25	-	10	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(63)	-	(63)	(43)	-	(20)	מחיקות חשבונאיות נטו
<u>336</u>	<u>-</u>	<u>336</u>	<u>87</u>	<u>46</u>	<u>203</u>	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30.6.2018
44	-	44	3	-	41	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
ליום 30 בספטמבר 2017						
305	-	305	41	38	226	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2016
37	-	37	49	3	(15)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1	-	1	-	-	1	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(84)	-	(84)	(48)	-	(36)	מחיקות חשבונאיות
38	-	38	19	-	19	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(46)	-	(46)	(29)	-	(17)	מחיקות חשבונאיות נטו
<u>296</u>	<u>-</u>	<u>296</u>	<u>61</u>	<u>41</u>	<u>194</u>	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30.6.2017
53	-	53	2	-	51	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
ליום 31 בדצמבר 2017						
305	-	305	41	38	226	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2016
56	-	56	65	4	(13)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(5)	-	(5)	1	-	(6)	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(113)	-	(113)	(65)	-	(48)	מחיקות חשבונאיות
49	-	49	27	-	22	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(64)	-	(64)	(38)	-	(26)	מחיקות חשבונאיות נטו
<u>297</u>	<u>-</u>	<u>297</u>	<u>68</u>	<u>42</u>	<u>187</u>	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2017
47	-	47	3	-	44	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

סיכון אשראי – גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית

גילוי על פי נדבך 3

הקצאת ההון בנדבך הראשון בגין סיכון האשראי בתיק מחושבת בהתאם לגישה הסטנדרטית. סיכון ריכוזיות האשראי והביטחונות, כמו גם סיכון איכות האשראי מוערכים במסגרת הנדבך השני.

לצרכי עמידה בנדבך הראשון של הוראות באזל על פי הגישה הסטנדרטית, הבנק משתמש בדירוגי מדינות (לרבות לצורך הערכת סיכון בנקים), של סוכנות הדירוג Standard & Poor's המוכרת כסוכנות דירוג כשירה על פי ההוראה. הבנק אינו משתמש במידע מסוכנויות אשראי ליצוא.

דירוגים אלו משמשים לקביעת משקל סיכון של הצדדים הנגדיים הבאים: ריבנויות, סקטור ציבורי, תאגידים בנקאיים, ואגרות חוב של תאגידים. בנוסף משמשים הדירוגים לצורך קביעת מקדם הביטחון המתאים לביטחונות.

טבלה 18: טבלת המיפוי לדירוגי חברת הדירוג S&P

גילוי על פי נדבך 3

דירוג של חברת S&P	אג"ח תאגידים	סקטור ציבורי	בנקים	ריבנויות
AAA עד AA-	20%	20%	20%	0%
A+ עד A-	50%	50%	50%	20%
BBB+ עד BBB-	100%	100%	100%	50%
BB+ עד BB-	100%	100%	100%	100%
B+ עד B-	150%	100%	100%	100%
CCC+ או נמוך יותר	150%	150%	150%	150%

כאשר לא קיים דירוג לצד נגדי, מחושב משקל הסיכון לפי הגדרת ברירת המחדל שבהוראות בנק ישראל. משקל הסיכון של בנקים נקבע לפי משקל הסיכון של המדינה בה הוא מאוגד והוא נחות בדרגה אחת ממשקל הסיכון הנגזר מדירוג אותה מדינה.

משקל הסיכון לחובות של בנקים ישראלים שמועד פירעונם המקורי הוא עד שלושה חודשים או פחות, והנקובים וממומנים בשקלים חדשים הוא – 20%.

הטבלאות שלהלן מציגות את פירוט חשיפת האשראי ברוטו על-פי משקולות הסיכון תוך פילוח החשיפה בהתאם לצד הנגדי (סגמנטים) לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחונות מוכרים.

טבלה 19: סכום חשיפות האשראי ברוטו לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי

ראה הערות 1,2

גילוי על פי נדבך 3

סך הכל	250% ⁵	150% ⁴	100%	75%	60%	50%	35%	20%	2% ³	0%	במיליוני ש"ח
ליום 30 בספטמבר 2018											
11,937	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11,937
393	-	-	-	-	-	7	-	393	-	-	ישויות סקטור ציבורי
958	-	-	-	-	-	7	-	958	-	-	תאגידים בנקאיים
14,026	-	133	13,688	-	-	-	-	55	150	-	תאגידים
6,451	-	-	6,451	-	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
6,119	-	29	13	6,077	-	-	-	-	-	-	קמעונאיות ליחידים
1,137	-	5	4	1,128	-	-	-	-	-	-	עסקים קטנים
9,118	-	69	75	1,671	136	1,806	5,361	-	-	-	משכנתאות לדירוג
1,660	275	73	633	-	-	-	-	-	-	679	נכסים אחרים
51,799	275	309	20,864	8,876	136	1,806	5,361	1,406	150	12,616	סך הכל לפני הפחתת סיכון אשראי
(1,988)	-	-	(1,786)	(235)	-	-	-	33	-	-	הפחתת סיכון אשראי ⁶
49,811	275	309	19,078	8,641	136	1,806	5,361	1,439	150	12,616	סך הכל לאחר הפחתת סיכון אשראי (ביטחונות מוכרים וערבויות)

טבלה 19: סכום חשיפות האשראי ברוטו לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי

ראה הערות 1,2
גילוי על פי נדבך 3

סך הכל	250% ⁵	150% ⁴	100%	75%	60%	50%	35%	20%	2% ³	0%	במיליוני ש"ח
ליום 30 בספטמבר 2017											
12,997	-	-	-	-	-	-	-	858	-	12,139	ריבוניות
665	-	-	-	-	-	665	-	-	-	-	ישויות סקטור
909	-	-	-	-	-	362	-	547	-	-	ציבורי
15,811	-	47	15,211	-	-	-	-	24	529	-	תאגידים בנקאיים
6,514	-	3	6,511	-	-	-	-	-	-	-	תאגידים
5,771	-	21	15	5,735	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן
1,307	-	4	5	1,298	-	-	-	-	-	-	מסחרי
8,922	-	68	78	1,679	-	1,638	5,459	-	-	-	קמעונאיות ליחידים
1,223	251	59	645	-	-	-	-	-	-	268	עסקים קטנים
54,119	251	202	22,465	8,712	-	2,665	5,459	1,429	529	12,407	משכנתאות לדיור
(2,185)	-	(1)	(1,970)	(245)	-	6	-	25	-	-	נכסים אחרים
51,934	251	201	20,495	8,467	-	2,671	5,459	1,454	529	12,407	סך הכל לפני הפחתת סיכון אשראי
ליום 31 בדצמבר 2017											
12,697	-	-	-	-	-	-	-	849	-	11,848	ריבוניות
644	-	-	-	-	-	644	-	-	-	-	ישויות סקטור
964	-	-	1	-	-	331	-	632	-	-	ציבורי
14,406	-	183	13,970	-	-	-	-	11	242	-	תאגידים בנקאיים
6,641	-	2	6,639	-	-	-	-	-	-	-	תאגידים
5,771	-	21	14	5,736	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן
1,275	-	4	4	1,267	-	-	-	-	-	-	מסחרי
9,091	-	67	82	1,761	-	1,692	5,489	-	-	-	קמעונאיות ליחידים
1,288	265	55	656	-	-	-	-	-	-	312	עסקים קטנים
52,777	265	332	21,366	8,764	-	2,667	5,489	1,492	242	12,160	משכנתאות לדיור
(1,966)	-	-	(1,758)	(238)	-	5	-	25	-	-	נכסים אחרים
50,811	265	332	19,608	8,526	-	2,672	5,489	1,517	242	12,160	סך הכל לפני הפחתת סיכון אשראי

1. חשיפה לאחר מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי.
2. לא כולל תיק למסחר. הצגת מכשירים פיננסיים נגזרים לפי הגישה הסטנדרטית. לפני הכפלה במקדמי המרה לאשראי של חשיפות חוץ מאזניות.
3. חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים.
4. לרבות הלוואות בפיגור של למעלה מ-90 יום או חובות פגומים שאינם צוברים ריבית או השקעות בקרנות גידור / הון סיכון / הון פרטיות (ראה גם תת פרק "מניות בתיק הבנקאי" בהמשך פרק זה).
5. יתרת מיסים נדחים שאינה עולה על שיעור של 10% מהון עצמי רובד 1.
6. מפחיתי סיכון אשראי מסוג ביטחונות וערבויות, ראה גם בטבלה 20. סכומים חיוביים נובעים מסכום החשיפה המכוסה על ידי ערבויות המועבר לחובת הצד הנגדי שנתן את הערבות.
7. ביום 3 באוגוסט 2018 הודיעה חברת דירוג האשראי S&P על העלאת דירוג האשראי של מדינת ישראל מרמה של A+ לרמה של AA- בעקבות השינוי השתנה משקל הסיכון של חשיפות מדינת ישראל במט"ח מ-20% ל-0% ושל בנקים ישראלים וישויות סקטור ציבורי בישראל ממשקל סיכון של 50% למשקל סיכון של 20%.

הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית

גילוי על פי נדבך 3

כחלק מניהול סיכון האשראי מקבל הבנק מלקוחותיו בטוחות לצורך הבטחת האשראי. במסגרת באזל 3, בנדבך הראשון, הבנק מכיר בביטחונות על פי הגישה המקיפה, כהגדרתה בהוראה. בגישה זו, ערך הביטחון נטו מופחת בהתאם למקדמים לפי סוג הנכס, התאמת מטבע או תקופה לפירעון.

לפירוט סוגי הביטחונות הפיננסיים הכשירים בהם הבנק עושה שימוש לצורך חישוב הלימות ההון ואופן הערכתם לצרכי הפחתת סיכון, ראה בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

טבלה 20: פירוט של סוגי הביטחונות בהם נעשה שימוש, תוך הצגת החשיפות המכוסות בערבויות, חשיפות המכוסות על-ידי נגזרי אשראי וחשיפות המכוסות באמצעות ביטחונות פיננסיים כשירים על-פי הצד הנגדי
גילוי על פי נדבך 3

חשיפת ¹ אשראי ברוטו	סך החשיפה המכוסה על ידי ערבויות שנגרעו ²	סך הכל סכומים שנוספו ²	סך החשיפה המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר ³	חשיפת אשראי נטו	
במיליוני ש"ח					
ליום 30 בספטמבר 2018					
11,937	-	-	-	11,937	חובות של ריבונות
399	-	6	-	393	חובות של ישויות סקטור ציבורי
985	-	27	-	958	חובות של תאגידים בנקאיים
12,297	(1,697)	-	(32)	14,026	חובות של תאגידים
6,399	(51)	-	(1)	6,451	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
6,021	(98)	-	-	6,119	חשיפות קמעונאיות ליחידים
995	(142)	-	-	1,137	עסקים קטנים ⁴
9,118	-	-	-	9,118	משכנתאות לדירור
1,660	-	-	-	1,660	נכסים אחרים
49,811	(1,988)	33	(33)	51,799	סך הכל
ליום 30 בספטמבר 2017					
12,997	-	-	-	12,997	חובות של ריבונות
668	-	3	-	665	חובות של ישויות סקטור ציבורי
937	-	28	-	909	חובות של תאגידים בנקאיים
13,882	(1,899)	-	(30)	15,811	חובות של תאגידים
6,481	(32)	-	(1)	6,514	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
5,683	(88)	-	-	5,771	חשיפות קמעונאיות ליחידים
1,141	(166)	-	-	1,307	עסקים קטנים ⁴
8,922	-	-	-	8,922	משכנתאות לדירור
1,223	-	-	-	1,223	נכסים אחרים
51,934	(2,185)	31	(31)	54,119	סך הכל

טבלה 20: פירוט של סוגי הביטחונות בהם נעשה שימוש, תוך הצגת החשיפות המכוסות בערביות, חשיפות המכוסות על-ידי נגזרי אשראי וחשיפות המכוסות באמצעות ביטחונות פיננסיים כשירים על-פי הצד הנגדי גילוי על פי נדבך 3

חשיפת אשראי נטו	סך החשיפה המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר ³	סך הכל סכומים שנוספו ²	סך החשיפה המכוסה על ידי ערביות שנגרעו ²	חשיפת ¹ אשראי ברוטו	
במיליוני ש"ח					
ליום 31 בדצמבר 2017					
12,697	-	-	-	12,697	חובות של ריבוניות
647	-	3	-	644	חובות של ישויות סקטור ציבורי
991	1	26	-	964	חובות של תאגידים בנקאיים
12,720	(1,658)	-	(28)	14,406	חובות של תאגידים
6,574	(66)	-	(1)	6,641	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
5,687	(84)	-	-	5,771	חשיפות קמעונאיות ליחידים
1,116	(159)	-	-	1,275	עסקים קטנים ⁴
9,091	-	-	-	9,091	משכנתאות לדירור
1,288	-	-	-	1,288	נכסים אחרים
<u>50,811</u>	<u>(1,966)</u>	<u>29</u>	<u>(29)</u>	<u>52,777</u>	סך הכל

1. חשיפה לאחר מחיקות חשבונאיות, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ולפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים.
2. סכום החשיפה המכוסה על ידי ערביות המועבר לחובת הצד הנגדי שנתן את הערבות.
3. לאחר הכפלה במקדמי ביטחון (haircuts), כולל התאמות חיוביות שנוספו לחשיפה.
4. עסקים קטנים המנוהלים במסגרת אגף קמעונאות.

סיכוני אשראי בגין מכשירים פיננסיים נגזרים

גילוי על פי נדבך 3

סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ביחס לצד הנגדי. הסיכון שהצד הנגדי בעסקת OTC (Over the Counter) יכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה. הפסד ייגרם אם בעת כניסת הצד הנגדי לכשל, יהיו מול הלקוח עסקאות בעלות ערך כלכלי חיובי. סיכון זה נמדד על-ידי הפעלת מקדמים הקבועים בהוראה על הערך הנקוב של העסקות, ובהתאם למשקל הסיכון של הצד הנגדי.

לעניין אופן אמידת הסיכון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים בבנק, לא חל שינוי מהותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

טבלה 21: פירוט חשיפות האשראי של הבנק שמקורן בנגזרים

גילוי על פי נדבך 3

ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2018	
במיליוני ש"ח			
520	809	632	שווי הוגן ברוטו חיובי
377	393	421	ערכי Add On
368	366	397	בניכוי הטבות קיזוז
<u>529</u>	<u>836</u>	<u>656</u>	סך חשיפות האשראי לאחר קיזוז בניכוי ביטחונות
35	27	42	מזומנים ופיקדונות
-	1	-	אגרות חוב ממשלתיות
2	10	23	מניות (לרבות אג"ח להמרה)
<u>492</u>	<u>798</u>	<u>591</u>	סך חשיפת אשראי נטו בגין נגזרים

טבלה 22: פירוט הערך הנקוב של תיק נגזרי האשראי של הבנק, המשמשים לניהול סיכוני תיק האשראי של הבנק

גילוי על פי נדבך 3

נכון ליום 30 בספטמבר 2018 הבנק אינו משתמש בנגזרי אשראי לצורך ניהול סיכוני תיק האשראי.

גילוי על פי נדבך 3

סיכון שוק הוא הסיכון להפסד הנובע משינוי בשוויים של המכשירים הפיננסיים עקב שינוי בתנאי השוק (רמת מחירים, שיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות).

ניהול סיכון השוק

הדירקטוריון מתווה מסגרת לניהול סיכון השוק, וסוקר בתדירות שנתית לפחות את מסמך המדיניות של הבנק. הדירקטוריון דן, מחליט, וקובע הנחיות, באשר למדיניות ניהול סיכונים השוק של הבנק ויעדיו העסקיים, בהתאם למפורט בנוהל עבודת הדירקטוריון. הדירקטוריון סוקר את תהליך ניהול סיכונים השוק ומוודא קיומם של תהליכים אפקטיביים לזיהוי, מדידה, ניטור ובקרה אחר סיכונים השוק, כמו גם התאמת פרופיל סיכונים השוק של הבנק לתיאבון הסיכון שנקבע, בין היתר באמצעות סקירה רבעונית של מסמך הסיכונים.

ניהול הפוזיציה בסיכונים שוק מבוצע באמצעות המכשירים הקיימים בשוק, תוך מתן עדיפות לאיזון החשיפות באמצעות הפעילות מול לקוחות הבנק (פיקדונות, אשראי ונגזרים).

לעניין אופן ניהול סיכון השוק בבנק, לא חל שינוי מהותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

טבלה 23: דרישות הון בגין סיכונים שוק

גילוי על פי נדבך 3

ליום 30 בספטמבר 2018			ליום 30 בספטמבר 2017			ליום 31 בדצמבר 2017		
דרישת הון (12.85%) ¹			דרישת הון (12.84%) ¹			דרישת הון (12.85%) ¹		
סיכון ספציפי	סיכון כללי	סך הכל	סיכון ספציפי	סיכון כללי	סך הכל	סיכון ספציפי	סיכון כללי	סך הכל
20	22	42	20	25	45	19	26	45
3	2	5	3	2	5	3	2	5
-	20	20	-	14	14	-	17	17
-	2	2	-	4	4	-	6	6
23	46	69	23	45	68	22	51	73

1. יחס ההון הפיקוחי בו נדרש הבנק לעמוד, בתוספת דרישת הון בגין חשיפה לתיק ההלוואות לדיוור בשיעור המבטא 1% מיתרת התיק.

אמידת סיכונים השוק ובקרתם

אחר

סיכונים השוק המרכזיים אליהם חשוף הבנק, מפורטים להלן:

סיכון ריבית – החשיפה להפסד כתוצאה מהשפעת תזוזות בשיעורי הריבית על רווחי התאגיד או הונו. לסיכון הריבית קיימים חמישה גורמי סיכון: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס ריבית, סיכון מרווח וסיכון אופציות. הבנק קבע מדידות ומגבלות לכל אחד מגורמי הסיכון. לפירוט נוסף ראה הגדרות בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

סיכון בסיס – חשיפה להפסד כתוצאה מהשפעת שינויים בבסיסי המחירים על רווחי התאגיד או הונו, לרבות באמצעות השפעה על פריטים חוץ מאזניים. סיכונים בסיס המחירים כוללים מגוון סוגי סיכון: שער חליפין, אינפלציה ומניות. לפירוט נוסף ראה הגדרות בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

לפירוט נוסף ראה בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

ניהול פוזיציות בתיק למסחר

אחר

התיק למסחר מורכב מפוזיציות במכשירים פיננסיים המוחזקות למטרות מסחר בטווח קצר או למטרת גידור רכיבים אחרים של התיק למסחר. תיק זה כולל נכסים הניתנים לשיערוך יומי למחירי שוק (MTM), על ידי התייחסות לשוק פעיל או מצוטט, נזיל ודו-כיווני, ללא מגבלות ידועות העשויות להכשיל את יכולתו של הבנק להנזיל מידיית את החשיפה. הבנק מנהל סיכון שוק בתיק למסחר. חשיפה בתיק זה אינה מהותית למול התיק הכולל ולמול המגבלות שנקבעו עבור התיק. מעקב אחר החשיפות בתיק למסחר למול המגבלות מבוצע בתדירות יומית.

התייחסות לאירועים לאחר תאריך המאזן

אחר

לא חלו אירועים משמעותיים בתחום סיכונים השוק וניהולם אשר אירעו לאחר תאריך המאזן.

מודלים לניהול סיכונים שוק

גילוי על פי EDTF / אחר

מדידת סיכונים השוק והערכתם הינה מרכיב מרכזי בתהליך ניהול סיכונים השוק, והיא מהווה בסיס לתהליכי הניטור והדיווח, ולהבטחת נאותות התשואה הצפויה כנגד סיכון השוק.

המדידה מבוצעת ביחס למכלול גורמי סיכון השוק שזוהו במוצרים ופעילויות הבנק, המאזניות והחוץ מאזניות באמצעות מודל הערך שבסיכון (VAR) אשר מציג את הסיכון הפוטנציאלי (ירידה אפשרית בשווי בתקופת זמן נתונה). ככלל, החישוב מבוצע יומית בשיטה הפרמטרית ובשיטה ההיסטורית ברמת ביטחון של 99%. בנוסף למודל VAR הבנק מפעיל תרחישי קיצון (Stress) הוליסטיים ולסיכון ריבית בפרט, ובכלל זה Stressed VAR ביחס לכלל גורמי סיכון השוק, ובהפרדה לתיק בנקאי ותיק למסחר.

כשהלמה לבדיקות ה-VAR וכחלק מתיקוף למודל זה, מבצע הבנק בדיקות Back Test לכל גורם סיכון בנפרד. בחינת איכות המודל מבוצעת על פי תוצאות הבחינה בדיעבד ובהתאם לשיטת הרמזור. לפי שיטה זו, תוצאות הבחינה בדיעבד מסווגות לשלושה איזורים – אדום, צהוב, ירוק – על פי מספר החריגות. לקביעת האזור ברמזור נדרש מינימום של 250 תצפיות. כלל המדידות נמצאות ב"איזור הירוק" (למעט מדידת VAR ריבית פרמטרי, אשר הוגדרה לה מדידה משלימה, כך שהסיכון אינו גבוה).

תהליכי Back Test בסיכון אופציות מבוצעים שבועית, ולא העלו חריגות. לאור היקף הפעילות הקיים, מיעוט התצפיות בשלב זה אינו מהותי.

טבלה 24: ריכוז מגבלות סיכון השוק הכוללות והחשיפה בפועל במיליוני ש"ח במונחי VAR

	בפועל			מגבלה			
	31.12.2017	30.09.2017	30.09.2018	31.12.2017	30.09.2017	30.09.2018	
92.5	117.7	80.0	160	160	160	160	חשיפת שוק כוללת ² סה"כ
9.4	8.2	11.1	50	50	50	50	חשיפת שוק כוללת בתיק למסחר ² סה"כ
48.5	69.3	40.0	150	150	150	150	חשיפת ריבית כוללת ² ריבית ¹
4.4%	4.2%	4.1%	7.5%	7.5%	7.5%	7.5%	DV כולל (כשיעור מההון העצמי) ³ ריבית ¹
17.9	24.7	21.4	60	60	60	60	VAR ² בסיס
18.3	18.7	16.7	30	30	30	30	VAR ² מניות
6.7	3.0	1.3	28	28	28	28	תרחישים VOL/SPOT אופציות

1. בחישוב הסה"כ מובאות בחשבון הקטנות סיכונים הריבית בגין מיתאמים (קורולציות) בחשיפות הריבית ובסיס המט"ח בין מטבעות שונים ועל פני התקופות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר בנפרד.
2. מדידת VAR בתיק הבנקאי לחודש קלנדר, ובתיק למסחר ל-10 ימים.
3. חשיפת הריבית במונחי DV כולל עודכנה מהצגת הנתון במיליון ש"ח למונחי אחוזים מההון העצמי.

סיכון ריבית

הבנק מודד ומנהל את סיכון הריבית על התיק הכולל ובהפרדה בין התיק הבנקאי והתיק למסחר, תוך התייחסות לסיכונים הנובעים מפעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות וכתוצאה מפעילות נוסטרו וחדר עסקאות.

מדיניות ניהול חשיפת הריבית מכוונת להשגת רמות חשיפה רצויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה אליהם חשוף הבנק, בהתאמה לתחזיות בשווקים ולרמות הסיכון הרצויות ועל סמך המגבלות שנקבעו על-ידי הדירקטוריון. החשיפות העיקריות נלקחות במגזר השקלי, במגזר צמוד המדד ובמגזר הדולרי.

לענין אופן מדידת סיכון הריבית בבנק, לא חל שינוי מהותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017. במסגרת הבחינה השנתית של הנחות העבודה, עודכנו ההנחות לשיעורי פירעון מוקדמים במשכנתאות והנחות לענין יתרות עו"ש יציבות, המוכרות כמימון יציב ארוך. בהתחשב בהנחות הריבית, מח"מ ההתחייבויות מאזניות בשקלים ובמט"ח גבוה יותר מאשר המח"מ עליו מבוססת טבלה 26 (מחושב בהתאם להנחיה רגולטורית בנושא, כאשר יתרות עו"ש בזכות נלקחות ליום אחד) ומגיע לכ-0.65 שנים במגזר הלא צמוד ולכ-0.5 שנים במגזר המט"ח.

טבלה 25: השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים היפותטיים בשערי ריבית)

סך הכל	מטבע חוץ ²		דולר	מטבע ישראלי		
	אחר	אירו		צמוד מדד	לא צמוד	
במיליוני שקלים						
ליום 30 בספטמבר 2018						
40,195	74	696	3,006	5,740	30,679	נכסים פיננסיים ¹
40,273	406	3,573	18,743	203	17,348	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוף מאזניים ³
38,215	339	1,082	5,551	3,694	27,549	התחייבויות פיננסיות ¹
40,120	143	3,199	16,154	1,243	19,381	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוף מאזניים ³
2,133	(2)	(12)	44	1,006	1,097	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
ליום 30 בספטמבר 2017						
41,752	91	476	3,391	5,981	31,813	נכסים פיננסיים ¹
35,916	621	3,569	15,233	1,199	15,294	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוף מאזניים ³
39,500	458	1,133	5,533	3,806	28,570	התחייבויות פיננסיות ¹
36,046	253	2,986	12,794	1,075	18,938	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוף מאזניים ³
2,122	1	(74)	297	2,299	(401)	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
ליום 31 בדצמבר 2017						
40,736	447	747	3,193	5,517	30,832	נכסים פיננסיים ¹
36,496	436	2,866	14,924	1,204	17,066	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוף מאזניים ³
38,461	414	1,026	5,049	3,811	28,161	התחייבויות פיננסיות ¹
36,633	473	2,672	13,059	1,281	19,148	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוף מאזניים ³
2,138	(4)	(85)	9	1,629	589	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

טבלה 26: השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית⁴ על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים

מינימום מתחילת שנת 2018 ⁵		מקסימום מתחילת שנת 2018 ⁵		ליום 30 בספטמבר 2018		
ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	עלייה 0.1%	ירידה 1%	עלייה 1%
במיליוני שקלים						
תרחיש						
תזוזה בריבית צמודה למדד:						
1,111	900	1,950	1,763	995	1,111	919
בבנק						
1,155	972	2,165	1,975	1,045	1,155	965
מזה: בתיק הבנקאי						
(44)	(72)	(215)	(212)	(50)	(44)	(46)
בתיק למסחר						
תזוזה בריבית לא-צמודה:						
600	312	1,228	988	1,093	1,228	987
בבנק						
624	328	1,265	979	1,126	1,265	1,026
מזה: בתיק הבנקאי						
(24)	(16)	(37)	10	(33)	(37)	(39)
בתיק למסחר						
תזוזה בריביות במטבע-חוץ:						
(14)	(42)	69	(139)	14	69	(42)
בבנק						
(14)	(42)	69	(139)	14	69	(42)
מזה: בתיק הבנקאי						
-	-	-	-	-	-	-
בתיק למסחר						
מינימום מתחילת שנת 2017 ⁵		מקסימום מתחילת שנת 2017 ⁵		ליום 30 בספטמבר 2017		
ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	עלייה 0.1%	ירידה 1%	עלייה 1%
במיליוני שקלים						
תרחיש						
תזוזה בריבית צמודה למדד:						
1,320	1,146	2,406	2,203	2,288	2,406	2,203
בבנק						
1,188	1,031	1,700	1,872	1,617	1,700	1,872
מזה: בתיק הבנקאי						
132	115	706	331	671	706	331
בתיק למסחר						
תזוזה בריבית לא-צמודה:						
(278)	(506)	566	473	(412)	(278)	(506)
בבנק						
(246)	(447)	413	341	(364)	(246)	(447)
מזה: בתיק הבנקאי						
(32)	(59)	153	132	(48)	(32)	(59)
בתיק למסחר						
תזוזה בריביות במטבע-חוץ:						
204	144	336	280	220	284	169
בבנק						
204	144	336	280	220	284	169
מזה: בתיק הבנקאי						
-	-	-	-	-	-	-
בתיק למסחר						
מינימום מתחילת שנת 2017 ⁵		מקסימום מתחילת שנת 2017 ⁵		31 בדצמבר 2017		
ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	עלייה 0.1%	ירידה 1%	עלייה 1%
במיליוני שקלים						
תרחיש						
תזוזה בריבית צמודה למדד:						
1,320	1,146	2,406	2,203	1,629	1,743	1,545
בבנק						
1,307	1,135	2,382	2,181	1,824	1,952	1,730
מזה*: בתיק הבנקאי						
13	11	24	22	(195)	(209)	(185)
בתיק למסחר						
תזוזה בריבית לא-צמודה:						
(278)	(506)	711	486	579	711	486
בבנק						
(275)	(501)	796	544	648	796	544
מזה*: בתיק הבנקאי						
(3)	(5)	(85)	(58)	(69)	(85)	(58)
בתיק למסחר						
תזוזה בריביות במטבע-חוץ:						
(25)	(157)	336	280	(90)	(25)	(157)
בבנק						
(25)	(157)	336	280	(90)	(25)	(157)
מזה: בתיק הבנקאי						
-	-	-	-	-	-	-
בתיק למסחר						

1. כולל מכשירים פיננסיים מורכבים, לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
2. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
3. סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן המוצג בבאור 15 לדוח כספי ל-30 בספטמבר 2018.
4. שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל שווי הוגן נטו של המכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.
5. נתוני המינימום והמקסימום הינם לפי מדידות רבעוניות.

* סווג מחדש

הערה: לא אירע בעשר השנים האחרונות שינוי שבועי מצטבר אשר לו היה מתרחש במועד הדיווח היה פוגע בהנחת העסק החי ששימשה בבסיס עריכת הדוחות הכספיים.

סיכון בסיס

מדיניות ניהול חשיפת הבסיס מכוונת להשגת רמות חשיפה רצויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה אליהם חשוף הבנק, בהתאמה לתחזיות בשווקים ולרמות הסיכון הרצויות ועל סמך המגבלות שנקבעו על-ידי הדיירקטוריון. החשיפות העיקריות נלקחות במגזר צמוד המדד ובמגזר הדולרי.

חשיפת הבסיס נמדדת בתדירות יומית.

מדידת חשיפת הבסיס מבוצעת בחלוקה לתיק בנקאי ותיק למסחר, כפי המבוצע בסיכון הריבית, מביאה בחשבון, בין היתר, הנחות עבודה המיושמות במדידת סיכון ריבית והמשפיעות על שוויה הכלכלי של הפוזיציה כמו לשיעורי פירעונות מוקדמים במשכנתאות, שיעורי המשיכות בנקודות היציאה בתכניות חסכון ועוד.

תיאבון וסיבולת הסיכון לסך חשיפות הבסיס הינם במונחי VAR (Value at Risk) ובמונחי היקף חשיפה כולל. מודל ה-VAR מודד את הסיכון הפוטנציאלי בשיטה פרמטרית והיסטורית בפוזיציה מטבעית בבנק ברמת ביטחון של 99% ולתקופת אחזקה של 10 ימי עסקים בתיק למסחר וחודש בתיק הבנקאי.

הבנק קבע מגבלות לכל אחת מהמדידות.

טבלה 27: רגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ והמדד

(המדידה כוללת הן את הפעילות המאזנית והן את החוץ מאזנית)

ליום 30 בספטמבר 2018						
במיליוני ש"ח	דולר	אירו	ליש"ט	יין	פר"ש	מט"ח אחר
עליה של 10%	22	(4.9)	0.1	0.1	(0.3)	(*)
ירידה של 10%	(16.2)	7.1	(0.1)	(0.1)	0.3	*
	מדד					
עליה של 3%	23.7					
ירידה של 3%	(23.7)					
ליום 30 בספטמבר 2017						
במיליוני ש"ח	דולר	אירו	ליש"ט	יין	פר"ש	מט"ח אחר
עליה של 10%	11.4	8.2	*	(0.1)	0.2	(0.2)
ירידה של 10%	15.4	(4.5)	(*)	0.1	(0.2)	0.2
	מדד					
עליה של 3%	26.9					
ירידה של 3%	(26.9)					

טבלה 27: רגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ והמדד
(המדדיה כוללת הן את הפעילות המאזנית והן את החוץ מאזנית)

ליום 31 בדצמבר 2017						
מט"ח אחר	פר"ש	יין	ליש"ט	אירו	דולר	במיליוני ש"ח
(0.8)	0.1	1.0	0.1	(8.2)	22.3	עליה של 10%
0.8	(0.1)	(1.0)	(0.1)	(6.6)	(17.5)	ירידה של 10%
מדד						
45.0						עליה של 3%
(45.0)						ירידה של 3%
* נמוך מ- 0.1.						

טבלה 28: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
להלן תמצית מאזני ההצמדה

סה"כ	פריטים לא כספיים	מט"ח כולל צמוד מט"ח	צמוד מדד	לא צמוד מיליוני ש"ח	
ליום 30 בספטמבר 2018					
41,680	761	4,138	5,869	30,912	נכסים
39,111	264	7,213	4,049	27,585	התחייבויות
2,569	497	-3,075	1,820	3,327	הפרש
		3,067	(1,031)	(2,036)	עסקות עתידיות, נטו
		150	-	(150)	אופציות (שווי דלתא)
		* 142	789	1,141	
* מזה: דולר - 153 מיליון ש"ח, אירו - (9) מיליון ש"ח, מטבעות אחרים - (2) מיליון ש"ח.					
ליום 30 בספטמבר 2017					
42,882	718	4,055	6,098	32,011	נכסים
40,374	207	7,282	4,008	28,877	התחייבויות
2,508	511	(3,227)	2,090	3,134	הפרש
		2,884	122	(3,006)	עסקות עתידיות, נטו
		428	-	(428)	אופציות (שווי דלתא)
		*85	2,212	(300)	
* מזה: דולר - 103 מיליון ש"ח, אירו - (16) מיליון ש"ח, מטבעות אחרים - (2) מיליון ש"ח.					
ליום 31 בדצמבר 2017					
41,892	734	4,521	5,604	31,033	נכסים
39,379	222	6,634	4,029	28,494	התחייבויות
2,513	512	(2,113)	1,575	2,539	הפרש
		2,035	(77)	(1,958)	עסקות עתידיות, נטו
		187	-	(187)	אופציות (שווי דלתא)
		*109	1,498	394	
* מזה: דולר - 118 מיליון ש"ח, אירו - (13) מיליון ש"ח, מטבעות אחרים - 4 מיליון ש"ח.					

לפרטים נוספים בדבר חלוקת הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ראה באור 14 לדוח כספי ל-30 בספטמבר 2018.

סיכון מניות

הבנק חשף לסיכון של תנודתיות בשערי המניות בגין אחזקות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר. דירקטוריון הבנק הגדיר מגבלות סיכון נפרדות במונחי היקף ובמונחי VAR הן עבור מדד המעו"ף, תעודות סל ישראליות ומניות, והן עבור תעודות סל על מדדי חו"ל, מניות בחו"ל או ETF.

הסיכון נובע מהשקעה במגוון מניות, ברובן סחירות, בבורסה הישראלית באמצעות יחידת הנוסטרו של הבנק במסגרת התיק למסחר והתיק הזמין למכירה, השקעות חברת הבת - אגוד השקעות ויזום (אש"י), אשר משקיעה בחברות העוסקות בתחומי פעילות שונים, שאינם בתחום הבנקאות ותחומים משלימים לו. פעילויות אלה מבוצעות תחת מגבלות והיקף מסגרות שאושרו בדירקטוריון הבנק, ותכליתן שיפור בתשואת הבנק.

טבלה 29: היתרה המאזנית של ההשקעות במניות בתיק הבנקאי ושווין ההוגן של השקעות אלו

גילוי על פי נדבך 3

הערך במאזן	עלות	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני ש"ח				
ליום 30 בספטמבר 2018				
מניות – של אחרים	199	179	20	199
ליום 30 בספטמבר 2017				
מניות – של אחרים	183	170	18	183
ליום 31 בדצמבר 2017				
מניות – של אחרים	191	181	18	191

טבלה 30: דרישות הון בגין קבוצות של מניות

גילוי על פי נדבך 3

ליום 30 בספטמבר 2018		ליום 30 בספטמבר 2017		ליום 31 בדצמבר 2017					
דרישות ההון ¹ (12.85%)	יתרה מאזנית	דרישות ההון ¹ (12.84%)	יתרה מאזנית	דרישות ההון ¹ (12.85%)	יתרה מאזנית	שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני ש"ח									
מניות	38	38	11	91	91	11	89	89	11
תעודות סל על מניות	-	-	-	-	-	-	-	-	-
תעודות סל קרנות עוקבות	-	-	-	-	-	-	-	-	-
קרנות גידור / הון סיכון / הון פרטיות	-	-	-	-	-	-	-	-	-
אחרים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
נסחרות על ידי הציבור	83	83	11	91	91	11	89	89	11
מניות	17	17	2	21	21	2	21	21	3
תעודות סל על מניות	-	-	-	-	-	-	-	-	-
תעודות סל קרנות עוקבות	-	-	-	-	-	-	-	-	-
קרנות גידור / הון סיכון / הון פרטיות ²	99	99	13	71	71	13	81	81	13
אחרים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
מוחזקות באופן פרטי³	116	116	15	92	92	15	102	102	16

1. דרישות יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור 9% ויחס הון כולל בשיעור 12.5% חלות מיום 1 בינואר 2015. כמו כן, החל מיום 1 בינואר

2015 חלות דרישת הון נוספות בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדירור למועד הדיווח.

2. דרישת ההון בגין קרנות הון סיכון והון פרטיות מחושבת בהתאם לנכסי סיכון בהיקף של 150% מהשווי ההוגן של האחזקה.

3. לא סחירים.

סיכון אופציות

הבנק פועל בתחום אופציות סחירות ואופציות OTC, כאשר עיקר הפעילות מבוצעת באופציות על המטבע. הבנק מנהל פוזיציות בתחום בהתאם למגבלות שאושרו על ידי הדירקטוריון.

עיקר פעילות הבנק באופציות מבוצעת במסגרת פעילות מנוהלת ופעילות Back To Back באופציות על מטבעות. החשיפה המנוהלת אינה בהיקף מהותי.

מדידת סיכונים השוק הגלומים בתיק האופציות מבוצעת באמצעות מודל תרחיש המבוסס על שיעור שינוי בשערי המטבעות ובתנודתיות. תרחיש אלו מבוססים על שינויים היסטוריים בתנודתיות ובשערי החליפין, בהתאם להגדרת באזל. התרחיש נקבע כהפסד המרבי במטריצה.

להלן טבלה המציגה קשר בין סעיפים נפרדים במאזן ובדוח רווח והפסד לבין פוזיציות שנכללו בגילוי על סיכון שוק בתיק הסחיר תוך שימוש במדדים העיקריים של הבנק לניהול סיכונים כמו ערך נתון בסיכון (VAR) וגילוי על סיכון שוק בתיק הלא סחיר כמו רגישויות לגורם סיכון, ערכים כלכליים ותרחיש רווחיות ו/או רגישויות.

טבלה 31: קשר בין סעיפי המאזן לפוזיציות שנכללו במדידת סיכון השוק

גילוי על פי EDTF

ליום 31 בדצמבר 2017			ליום 30 בספטמבר 2017			ליום 30 בספטמבר 2018			
נכסים לא סחירים	נכסים סחירים	יתרה מאזנית	נכסים לא סחירים	נכסים סחירים	יתרה מאזנית	נכסים לא סחירים	נכסים סחירים	יתרה מאזנית	
במיליוני ש"ח									
נכסים									
6,739	1,487	8,226	7,130	1,362	8,492	7,250	1,475	8,725	מזומנים ופיקדונות בבנקים
2,600	5,248	7,848	1,963	5,961	7,924	1,813	4,768	6,581	נכסים פיננסיים בשווי הוגן
23,453	1,013	24,675	24,284	934	25,424	23,850	935	25,138	אשראי לציבור
-	-	-	-	-	-	-	-	-	אשראי לממשלה
258	67	325	265	44	309	449	75	524	נגזרים
196	-	196	116	2	118	104	0	104	נכסים פיננסיים אחרים
33,246	7,815	41,270	33,758	8,303	42,267	33,466	7,253	41,072	סה"כ
התחייבויות									
31,915	897	32,752	33,180	738	33,870	31,911	844	32,735	פיקדונות הציבור
120	-	120	200	-	200	203	-	203	פיקדונות מבנקים וממשלות
44	3,660	3,559	49	3,628	3,550	41	3,689	3,624	כתבי התחייבויות ואג"ח
394	68	462	395	44	439	296	75	371	נגזרים
487	-	487	442	-	442	425	-	425	התחייבויות בשל הטבות פרישה
627	1,198	1,825	601	1,104	1,705	623	904	1,526	התחייבויות פיננסיות אחרות
33,587	5,823	39,205	34,867	5,514	40,206	33,499	5,512	38,884	סה"כ

* ראה גם באור 15 לדוח כספי ליום ה-30 בספטמבר 2018.

ניהול הסיכונים התפעוליים

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי וסיכונים ציית, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין.

ניהול הסיכון התפעולי בבנק מיושם בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 350 וכן עפ"י הוראות רלוונטיות בנושאים של סיכון משפטי, סיכונים ציית, ניהול סיכון טכנולוגיות המידע, מחשוב ענן, הגנת הסייבר ואבטחת מידע, בנקאות בתקשורת והמשכיות עסקית. נושאים אלה מעוגנים במסמכי מדיניות יעודיים ופרטניים. הנהלות היחידות העסקיות הן אלו הנושאות באחריות לזיהוי וניהול הסיכונים בפעילות העסקית. אגף בקרות וניהול סיכונים מהווה קו הגנה שני לסיכון התפעולי.

חלה עליה מתמשכת בסיכון התפעולי של הבנק לאור הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק מיום 30 ביולי 2017, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק ובעניין התקשרותם מיום 27 בנובמבר 2017 עם בנק מזרחי טפחות בע"מ ("בנק מזרחי") והחלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים מיום 30 במאי 2018 לפיה הודיע על התנגדותו לאישור המיזוג בין הבנק לבנק מזרחי ועל זכות בעלי השליטה בבנק לערער על החלטה. בעלי השליטה הודיעו ביום 25 ביוני 2018 אודות ניהול מגעים מתקדמים על הארכת תוקפו של ההסכם עם בנק מזרחי וכן הגישו ערר על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים.

ביום 5 באוגוסט 2018 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה התקשרו בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק עם בנק מזרחי בתוספת להסכם שנחתם ביניהם ביום 27 בנובמבר 2017, הכוללת תיקונים להסכם המקורי הנ"ל והוראות שיחולו על הצדדים להסכם המקורי בקשר עם הגשת ערר על החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים. ביום 6 באוגוסט 2018 לאחר שדירקטוריון הבנק קיים מספר דיונים על בסיס חוות דעת וחומרי רקע שהוצגו בפניו לגבי החלופות העומדות בפני הבנק, קיבל דירקטוריון הבנק החלטה לפיה מאחר והוא סבור כי חלופה אסטרטגית של מיזוג הבנק היא חלופה העולה בקנה אחד עם טובת הבנק ונוכח השלכות החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים על אפשרויות מיזוג הבנק בעתיד, הבנק יצטרף לערר של בעלי השליטה ובנק מזרחי שהוגש בחודש ספטמבר 2018 על החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים לדחות את בקשת המיזוג בין הבנק לבנק מזרחי, וזאת על מנת לשמור על אפשרויות עתידיות למיזוג הבנק, ומבלי לנקוט עמדה כלשהי ביחס לתנאי ההתקשרות בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי. בהתאם, הצטרף הבנק לערר על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים. הבנק ימשיך לבחון ולעקוב אחר השלכות תקופת אי הודאות על הסיכון התפעולי. לפירוט נוסף ראה פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" ובאור 16 א. לדוח הכספי – "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן".

סיכון סייבר מוגדר כסיכון להתממשות אירוע סייבר שהינו אירוע אשר במהלכו מתרחשת תקיפת מערכות מיחשוב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי או מטעם גורמים חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי.

ניהול סיכון הסייבר בבנק מיושם בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 361 – ניהול הגנת הסייבר וכן עפ"י הוראות רלוונטיות נוספות. נושאים אלה מעוגנים במסמך מדיניות יעודי.

מערכות המידע והמחשוב של הבנק

הפעילות בבנק נשענת במידה רבה על מערכות מידע ומחשוב המותאמות לצרכיו. פעילות טכנולוגית המידע מאופיינת, בין היתר, בתהליכים חוצי ארגון, תוך השפעה משמעותית על התנהלות הבנק. הבנק מקפיד לשמור על איכותן של המערכות ועל תפקודן התקין, ומשקיע משאבים רבים בפיתוח והתאמה של מערכות המידע והמחשוב (תוכנה, חומרה, תקשורת וכדומה), לשימוש ושימוש לקוחותיו, גם בניהול של מערך אבטחת מידע הולם, היערכות לשעת חירום והמשכיות עסקית.

לבנק התקשרות מהותית רבת שנים לקבלת שירותי מחשוב ותפעול עיקריים מבנק לאומי לישראל בע"מ החושפת את הבנק לסיכונים בתחום מיקור חוץ. הסכם המחשוב והתפעול הנוכחי נחתם לתקופה של 10 שנים אשר הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016. ממועד זה החלה תקופה של שלוש שנים המוגדרת כ"פריקט סיום ההתקשרות". ההתקשרות עם בנק לאומי מגובה באישורים הרגולטוריים הנדרשים, והצדדים פועלים לחידושם לפי הצורך.

כיום לבנק תלות בלאומי היות ולא קיימת חלופה מידית זמינה למערכות המסופקות על ידו, ולכן נזק להן עלול לגרום לבנק לחשיפה או נזק מהותי. עם התקרבות מועד סיום תקופת ההתקשרות עם לאומי, הבנק החל בבחינת האפשרויות העומדות בפניו ובמסגרת זו פנה לספקים שונים לצורך קבלת הצעות לשירותי מחשוב ותפעול ובחן הצעות ראשוניות שלהם תוך הסתייעות בשירותי ייעוץ חיצוניים ובפיקוח ועדת מחשוב ייעודית של הדירקטוריון. יחד עם זאת, ההתקדמות לשלב של כניסה להתחייבויות מול הספקים נדחתה עד לאחר הסרת חוסר הודאות הנובע מהודעת בעלי השליטה על התקשרותם עם בנק מזרחי.

לאור התמשכותו של מצב אי הודאות והעיכוב בלוחות הזמנים של פרויקט החלפת מערכות הליבה של הבנק, אישר דירקטוריון הבנק ביום ה-29 במרס 2018 את הצעת בנק לאומי שהתקבלה בבנק באותו מועד, שעיקרה הינם כי על רקע העסקה של בעלי השליטה יסכים בנק לאומי, לפני משורת הדין, לדחות את תום תקופת ההיפרדות לתקופה של עד 18 חודשים נוספים (קרי עד 30/6/2021), ובלבד שבכל מקרה בו יבקש הבנק להקדים את תום תקופת ההפרדות, תינתן ללאומי הודעה מוקדמת של 24 חודשים לפחות לפני מועד סיום ההפרדות. הצדדים יפנו לקבלת אישור הממונה על ההגבלים העסקיים והמפקחת על הבנקים לצורך יישום האמור. לפרטים נוספים בעניין מערכות המחשוב ראה דיווח מידי של הבנק מיום 29 במרס 2018 (אסמכתא 01-026694-2018), המובא על דרך ההפניה.

על רקע התמשכות חוסר הודאות הנגזרת מהחלטת הממונה על ההגבלים העסקיים ומהערר התלוי ועומד על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים, והשלכותיהם על תכנון והתקשרויות ארוכי טווח, תתכן עלייה בסיכון באשר ליכולתו של הבנק להשלים את פרויקט החלפת מערכות הליבה של הבנק בלוחות הזמנים הרלוונטיים כמו גם בעלויות המחשוב של הבנק. הבנק בוחן את החלופות העומדות בפניו, ונעזר לשם כך בחברת ייעוץ חיצונית, לרבות פתרונות לתקופות הביניים, על מנת להבטיח המשכיות קבלת שירותים ביחס למערכות הליבה שלו, ובכלל זה נבחנת האפשרות להאריך קבלת שירותי המחשוב מבנק לאומי לפרק זמן נוסף, מעבר למועד ההתנתקות הידוע לבנק כיום מקבלת שירותי המחשוב מלאומי.

ראה גם פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" ובאור 16 א. לדוחות הכספיים – "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן".

בנוסף לשירותי מחשוב בנק לאומי הבנק מפעיל מערכות מחשוב עצמאיות שפותחו על ידו/או באמצעות בתי תוכנה.

הגנת הסייבר ואבטחת מידע

ניהול הגנת הסייבר הינו באחריות מנהל הגנת הסייבר באגף משאבים, הפועל לתכנון ומימוש העקרונות שאושרו במסגרת האסטרטגיה ומדיניות ניהול הגנת הסייבר. היחידות העסקיות שותפות בזיהוי וניהול הסיכונים בפעילות העסקית. אגף בקרות וניהול סיכונים מהווה קו הגנה שני לסיכון זה.

ב-8 באוגוסט 2018 נכנסו לתוקפן תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע) התשע"ז 2017. הבנק פועל לעדכון מסמכי מדיניות והנהלים בהתאם לתקנות אלה.

מכלול פעילות אבטחת המידע המשולבת בפעילות הגנת הסייבר באה לתת מענה למתאר האיומים הדינאמי, המאפיין את הסביבה הטכנולוגית בה פועלות מערכות מידע בנקאיות מודרניות וכן לאפשר עמידה בהוראות רגולטוריות. מדיניות הגנת הסייבר מותאמת לתקן אבטחת מידע ISO 27001 2013 ונבחנה על-ידי מכון התקנים הישראלי אשר העניק תו תקן לבנק.

ראה גם פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" ובאור 16 א. לדוחות הכספיים – "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן".

המשכיות עסקית - היערכות למצבי חרום

אירועים מסוגים שונים עלולים לפגוע או להשבית פעילויות מהותיות של הבנק ולקוחותיו, לפגוע בהמשכיות עסקיו, לחשוף את הבנק לסיכונים שונים ולגרום לבנק ו/או ללקוחותיו נזקים משמעותיים.

לבנק תכניות המשכיות עסקית בחירום, המפרטות את אופן הפעלת השירותים בחירום ואת המשאבים הנדרשים בעת אירוע מסוג המשכיות עסקית, על-מנת לחזור ביעילות ובלוחות זמנים קצרים לשגרת עבודה רגילה, וכן ניהול תקין של נכסי טכנולוגיית המידע, אשר תומכים בתהליכים בעלי השפעה מהותית על התנהלות עסקי הבנק. בנוסף, ראה לעיל דיווח אודות עליה בסיכון התפעולי לאור אי הוודאות, ובפרט בהקשר של מערכות המחשוב.

לפרטים נוספים בדבר ניהול הסיכון התפעולי בבנק ובכלל זה מערכת המידע והמחשוב של הבנק, הגנת סייבר ואבטחת מידע, ראה גם דוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

ב-24 באפריל 2018 הופצה הוראת נב"ת 363 – "ניהול סיכונים סייבר בשרשרת אספקה".

מטרת ההוראה הינה: "להבהיר את אחריות בנק בנוגע לקיום תצורת עבודה מאובטחת מול הספקים החיצוניים המהותיים, ואת חובותיו לניהול סיכונים סייבר הולמים בפעילות ספקים אלו בחצרותיהם, בחצרי הבנק ובממשקים שלהם עם התאגיד".

הבנק פועל לעדכון מתודולוגיית בקרת ספקים, בהתאמה להוראה זו, ומתגבשת תוכנית עבודה ליישומה.

סיכונים מובילים ומתפתחים

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה כאמור בסיכונים: סיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכוני נזילות, סיכוני סייבר, סיכונים תפעוליים (לרבות סיכוני IT ואבטחת מידע), סיכונים משפטיים וסיכוני ציוד, וכן סיכוני מוניטין וסיכונים אסטרטגיים. בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים בבנק מבוצע כאמור מעקב הדוק אחר כלל הסיכונים אליהם חשוף הבנק, כמפורט במסמך זה.

בנוסף הבנק מבצע מעקב הדוק אחר ההתפתחויות בשווקים, בנתונים מאקרו כלכליים וברגולציה וחקיקה שחלים או עשויים להשפיע על הבנק ואשר יחד עם האסטרטגיה העסקית ותמהיל הפעילות הקיים עשויים לחשוף את הבנק לסיכונים משמעותיים.

להלן יפורטו סיכונים פרטניים מהותיים שהינם סיכונים מובילים ומתפתחים אשר הבנק מזהה ונערך לניטורם וניהולם:

- ביום 30 ביולי 2017 התקבל בבנק מכתב מבעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 30 ביולי 2017 (אסמכתא מס': 2017-01-078216), המובא על דרך הפניה.

בהמשך למכתב זה, התקבלה בבנק ביום 27 בנובמבר 2017 הודעה מטעם המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה התקשרו באותו יום בהסכם עם בנק מזרחי במסגרתו התחייבו להיענות להצעת רכש חליפין מלאה לרכישת מניות הבנק שיפרסם בנק מזרחי לכל בעלי המניות בבנק, בכפוף לתנאים מתלים שנקבעו לפרסום הצעת הרכש ולהשלמתה, ובכללם אישורים רגולטוריים. אם לא ניתן יהיה להשלים את העסקה נשוא ההסכם במתווה של הצעת רכש, יפעלו בנק מזרחי ובעלי השליטה בבנק לביצוע העסקה בדרך של מיזוג סטוטורי, כמפורט בהמשך.

בד בבד עם הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק כמפורט לעיל, נמסר לבנק ביום 27 בנובמבר 2017 מכתב המופנה לבנק מזרחי בחתימת שלמה אליהו אחזקות בע"מ ואליהו חברה לבטוח בע"מ (להלן "קבוצת אליהו"), לפיו בין היתר, התחייבה קבוצת אליהו כי אם וככל שבתוך שבעה (7) חודשים מיום 27 בנובמבר 2017 (או מועד מאוחר יותר כפי שיוסכם בין הצדדים להסכם המכר) תפורסם לבעלי המניות של הבנק הצעת הרכש ו/או ככל שלאחר חלוף התקופה האמורה יפורסם מפרט חדש ו/או מתוקן להצעת הרכש, אזי במקרה כזה קבוצת אליהו מורה בזאת לנאמן המחזיק במניות קבוצת אליהו בבנק ("מניות קבוצת אליהו בבנק אגוד"), ושהינו נכון להיום, פרופסור אמיר ברנע, להיענות בחיוב להצעת הרכש.

לעניין הארכת התקופה הכוללת למכירת אמצעי השליטה בבנק שניתנה לה"ה שלמה וחייה אליהו בהתאם להודעת בא כוחם לבנק מיום 3 באוקטובר 2017, ראה דיווח מידי של הבנק מיום 3 באוקטובר 2017 (אסמכתא -2017-01-087793).

ככל שלא ניתן יהיה להשלים את העסקה במתווה של הצעת רכש, העסקה תתבצע על דרך של מיזוג סטוטורי (להלן "העסקה החלופית"), כאשר הבנק יהיה "חברת היעד" ובנק מזרחי יהיה "החברה הקולטת", וזאת בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים בבנק ובבנק מזרחי. ככל שהעסקה החלופית תהא טעונה אישור באסיפה הכללית של הבנק, מתחייבת קבוצת אליהו לתמוך ולהפעיל את כח ההצבעה שלה באסיפה הכללית של הבנק לתמיכה בעסקת המיזוג כאמור, והיא מורה בזאת כך לנאמן, ככל שנדרש, למעט ככל שהצבעתה כאמור אסורה מכח הוראה של רשות רגולטורית (כאשר הובהר, שכיום קבוצת אליהו אינה רשאית להשתתף באסיפות הכלליות של הבנק או לעשות שימוש כלשהו בזכויות ההצבעה או בזכויות אחרות המוקנות מכח החזקותיה).

לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 28 בנובמבר, 2017 (אסמכתא: 2017-01-110619), המובא על דרך הפניה.

ביום 30 במאי התקבלה בבנק החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים לפיה הוא מודיע על התנגדותו לאישור המיזוג בין הבנק לבין מזרחי. עוד מציינת ההודעה, כי החלטה זו נתונה לערר בפני בית הדין להגבלים עסקיים, בהתאם להוראות חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988. ביום 25 ביוני 2018 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין ניהול מגעים מתקדמים להארכת תוקפו של ההסכם עם בנק מזרחי ועל כוננתם להגיש ערר על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 25 ביוני 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-055647), המובא על דרך הפניה. ביום 5 באוגוסט 2018 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה התקשרו בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק עם בנק מזרחי בתוספת להסכם שנחתם ביניהם ביום 27 בנובמבר 2017, הכוללת תיקונים להסכם המקורי הנ"ל והוראות שיחולו על הצדדים להסכם המקורי בקשר עם הגשת ערר על החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים. ביום 6 באוגוסט 2018 קיבל דירקטוריון הבנק החלטה לפיה מאחר והוא סבור כי חלופה אסטרטגית של מיזוג הבנק היא חלופה העולה בקנה אחד עם טובת הבנק ונכח השלכות החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים על אפשרויות מיזוג הבנק בעתיד, הבנק יצטרף לערר של בעלי השליטה ובנק מזרחי על החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים לדחות את בקשת המיזוג בין הבנק לבנק מזרחי, וזאת על מנת לשמור על אפשרויות עתידיות למיזוג הבנק, ומבלי לנקוט עמדה כלשהי ביחס לתנאי ההתקשרות בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי. בהתאם, הצטרף הבנק בחודש ספטמבר 2018 לערר שהוגש על-ידי בעלי השליטה על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים. (לפרטים נוספים ר' דוח מיידי של הבנק מיום 5 באוגוסט 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-073461) ודוח מיידי של הבנק מיום 6 באוגוסט 2018 (אסמכתא: 2018-01-073914) המובאים על דרך ההפניה, וכן ראה באור 16 א. לדוחות הכספיים של הבנק – "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן".

על רקע האמור לעיל, ונכח חוסר הודאות בו פועל הבנק, פחתה רמת הוודאות הנוגעת להתממשות התוכנית האסטרטגית של הבנק, ובהתאמה, עלה הסיכון האסטרטגי. לאור חוסר הוודאות והפגיעה ביכולת התכנון לטווח ארוך, החליט הדירקטוריון לאחר שבחן את ההשקעות הנגזרות מהתוכנית האסטרטגית בהיבטי עלות מול תועלת שלא לבצע חלק מהן. כמו כן חלה עלייה מסויימת ברמת סיכון המוניטין עקב החשיפה התקשורתית. בנוסף, מצב זה של אי ודאות גורם לעלייה בסיכון התפעולי עקב פגיעה ביכולתו של הבנק לגייס ולשמר עובדים, ומשליך על יחסי העבודה בבנק. יצוין כי קיים סכסוך עבודה עם ועדי העובדים בבנק על רקע כוונת בעלי השליטה למכור את החזקותיהם בבנק. לפירוט נוסף ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

יצוין כי על רקע התמשכות תקופת אי הודאות חלה במחצית הראשונה של השנה עלייה נוספת בסיכון התפעולי, וזאת עקב המשך מגמת עזיבת עובדים, כאשר בתחום מערכות המידע היקף העזיבות הינו הגבוה ביותר, תופעה הגורמת לאובדן ידע בתחום זה. הבנק נעזר, ככל הניתן, בשירותי חברות חיצוניות. עם זאת, במהלך הרבעון השלישי התמתנה מגמת עזיבות העובדים.

על רקע התארכות תקופת חוסר הודאות הנגזרת מהחלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים ומהערר התלוי ועומד על ההחלטה והשלכותיה על תכנון והתקשרויות ארוכי טווח, תתכן עלייה בסיכון באשר ליכולתו של הבנק להשלים את פרויקט החלפת מערכות הליבה של הבנק בלוחות הזמנים הרלוונטיים כמו גם בעלויות המחשוב של הבנק, הבנק בוחן את החלופות העומדות בפניו על מנת להבטיח המשכיות קבלת שירותים ביחס למערכות הליבה שלו, ובכלל זה נבחנת האפשרות להאריך קבלת שירותי המחשוב מבנק לאומי לפרק זמן נוסף, מעבר למועד ההתנתקות הידוע לבנק כיום מקבלת שירותי המחשוב מלאומי.

עם כניסתה לתפקיד של המנכ"לית החדשה, מבוצעת בחינה לגבי התאמתה של תוכנית העבודה של הבנק לתוכנית האסטרטגית ולתקופת אי הודאות בה מצוי הבנק.

הבנק מיישם תהליכים שמטרתם התמודדות עם הסיכונים וצמצומם במידת האפשר, לרבות צעדים בתחום משאבי האנוש, הידוק בקורות במוקדי סיכון רלוונטיים לתקופה, ודחיית טיפול במשימות ארוכות טווח ועתירות משאבים, וזאת עד להתבהרות מצב הדברים.

בנוסף, ברבעון רביעי 2017 החליט דירקטוריון הבנק על שמירה על יחס הלימות הון ויחס כיוסי נזילות כולל (LCR) גבוהים יותר מהמתווה שנקבע. ליום 30 בספטמבר 2018 נקבעו יעדים ליחס הלימות הון של 9.9% (סיבולת סיכון של 9.7%) ויחס נזילות כולל (LCR) של 120% (סיבולת סיכון של 115%). שיעורים אלה נבחנו מעת לעת בהתאם להתפתחויות ויעודכנו במידת הצורך. בהתאם, במהלך אוקטובר 2018 קבע הדירקטוריון חזרה ליחסי הנזילות הקבועים במתווה הבנק, בין היתר לאור ירידה בסיכון המוניטין. ביום 29 בנובמבר 2018 אישר דירקטוריון הבנק עקרונות לתכנית פעולה להתייעלות שמטרתה, ככל שהיא תמומש, הינן בין היתר, להגדיל את יחסי ההון של הבנק, כך שבמהלך שנת 2019 יעמוד יחס הלימות ההון הראשוני של הבנק על 10.3%, תוך שמירת יציבות הרווחיות והתשואה.

הנהלת הבנק והדירקטוריון (לרבות באמצעות הועדה הדירקטוריונית היעודית שהוקמה למעקב אחר השלכות המצב בו נמצא הבנק) מקיימים מעקב ופיקוח הדוקים על התפתחות הסיכונים ויישום צעדי ההפחתה שנקבעו. הבנק ימשיך לעקוב ולבחון את הצעדים הנדרשים נוכח אי הוודאות.

- איומי הסייבר אליהם חשופים מוסדות פיננסיים בעולם ובישראל מתגברים באופן תמידי. זהו הסיכון הלא פיננסי המהותי ביותר אליו חשופים הבנקים. תקיפת הסייבר על מערכות IT ואתרי הבנק, עלולה לגרום לפגיעה ביכולת להמשיך לספק שירות, לגרום עיכוב במתן שירות, לגרום לגניבת נתוני הלקוחות, כמו גם לפגיעה אפשרית בהם ופגיעה במוניטין הבנק ולייצר חשיפות משפטיות. איומי הסייבר מתאפיינים, בין היתר, בהתפתחות שוטפת, בתחום ובמרכבות של ההתקפות על מערכות מחשוב, בהעצמת הנזק הפוטנציאלי, ובנוסף לכל אלה קיים קושי בזיהוי ההתקפות והגורמים המבצעים התקפות אלו.

במהלך מרס 2015, פרסם בנק ישראל הוראות ניהול בנקאי תקין אשר עוסקות בנושא ניהול הגנת סייבר בתאגיד בנקאי ומגדירות את הדיווחים הנדרשים בגין סיכון זה. במסגרת הוראות אלה, מתווה בנק ישראל קווים מנחים המשמשים כעקרונות יסוד בגיבוש מערך הגנת סייבר הוליסטי ופראקטיבי. הבנק גיבש אסטרטגיית הגנת סייבר המגדירה את הכיוונים האסטרטגיים הדרושים על מנת לחזק את כלל מערך ההגנה, וכן גיבש מדיניות בהתאם. תפישת הגנת הסייבר אינה ערוכה לתת מענה מלא בפני איומים מדינתיים ואיומי טרור בינלאומיים. בנושא זה פועל הבנק על פי סטנדרטים מקובלים בענף ותוך הסתמכות על גורמי מדינה. כמו כן, מעצם הישענותו של בנק אגוד על מערכות מידע המנוהלות על ידי בנק לאומי ומעצם החשיפה הנגזרת מכך, הבנק מחזק את ממשקי העבודה מול יחידות הסייבר ואבטחת המידע של לאומי.

- במסגרת תהליכי ניהול הסיכון ההתנהגותי (conduct risk), הבנק מנהל את עסקיו תוך הקפדה על דרישות הדין וערכי ההגיונות, בין היתר במסגרת התנהלותו היומיומית מול לקוחותיו ובכלל זה תוך בחינת התאמת ההצעות הניתנות להם לצרכיהם.

- במסגרת טיפולו השוטף בסיכונים הציות, נוקט הבנק בצעדים למזעור סיכונים חוצי גבולות וסיכונים הנובעים מחקיקת ה-FATCA בפעילותו מול לקוחותיו בעלי תושבות מס זרה, לרבות סיכונים הנובעים מאי-ציות לחוקי המס בישראל.

- במסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק נקבעו יעדים אסטרטגיים ארוכי טווח לצורך שיפור הרווחיות והתשואה, לרבות שיפור ביעילות התפעולית לצד הקטנת ריכוזיות הלווים, והסטה של נכסי סיכון מהאשראי העסקי לאשראי ללקוחות קמעונאיים. תחום הקמעונאות הוגדר כמנוע הצמיחה המרכזי לשנים הקרובות, ובכלל זה מתן אשראי ללקוחות כל הבנקים, אשר מטופל במרכז הלוואות ייעודי שהוקם לצורך כך. לאחרונה קיימות יוזמות רגולטוריות בתחום זה אשר עלולות להשפיע על מידת יישום האסטרטגיה העסקית של הבנק. בנוסף, המשך סביבת ריבית נמוכה משפיעה על יכולת שיפור הרווחיות והתשואה בטווח הקצר.

חלק מהמידע המפורט לעיל בקשר לסיכונים המובילים והמתפתחים שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות ובעיקר התפתחויות המשבר הפיננסי העולמי ואי הוודאות הכרוכה בהשלכותיו, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, התנהגות המתחרים ועוד. כמו כן, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח דירקטוריון והנהלה.

סיכון ציות

סיכון ציות מוגדר כסיכון שתאגיד יסבול מסנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית להוראות חוק, רגולציה, נהלים פנימיים וקודים אתיים.

ניהול סיכונים הציות מיושם בהתאם להוראת הדין החל על הבנק, לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 308 – ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי, שנוסחה העדכני נכנס לתוקף ביום ה-1 בינואר 2016.

לעניין ניהול סיכון הציות בבנק, לא חל שינוי משמעותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

סיכון משפטי

סיכון משפטי הינו סיכון להפסד כתוצאה מהיעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם והוא כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או לצעדי עונשין (Fines Penalties) כתוצאה מפעילות פיקוחית (Punitive Damages), כמו גם מהסדרים פרטניים.

האגף לייעוץ משפטי וציות של הבנק אחראי לניהול הסיכון המשפטי בבנק והוא מעניק תמיכה ומענה לכלל הריבטים המשפטיים של פעילות הבנק וקבוצתו, והיועצת המשפטית הראשית משמשת כמנהלת הסיכון המשפטי של הבנק.

לעניין ניהול הסיכון המשפטי בבנק, לא חל שינוי משמעותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

סיכון מוניטין

סיכון מוניטין הוא הסיכון לרווחי התאגיד, ליציבותו או ליכולתו להשיג את יעדיו, כתוצאה מפגיעה במוניטין העשוי לנבוע מהתנהלות התאגיד, מצבו הפיננסי או פרסום שלילי (אמיתי או כוזב) ועלול לבוא לידי ביטוי בתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עשויה להשפיע לרעה על אמון הציבור בבנק ועל יכולתו של הבנק לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון (כגון באמצעות שווקים בין-בנקאיים או שוקי איגוח).

לפרטים נוספים בדבר ניהול סיכון המוניטין בבנק, ראה גם בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

לאור הכרזת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק מיום 30 ביולי 2017, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק חלה עליה בסיכון המוניטין של הבנק. נציין כי למרות הכרזת בעלי המניות, הערכת השוק את השפעת סיכון המוניטין על פוזיציות הנזילות הכללית של הבנק ממשיכה להיות נמוכה. בהתאם, הבנק מעריך כי חלה התמתנות בסיכון זה. הבנק ימשיך לבחון ולעקוב אחר השלכות הודעת בעלי השליטה בבנק על התקשרותם עם בנק מזרחי והחלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים מיום 30 במאי 2018 להתנגד לאישור המיזוג בין הבנק לבין בנק מזרחי, כמפורט לעיל, על סיכון המוניטין, בין היתר בשים לב להודעת בעלי השליטה מיום 25 ביוני 2018 והודעתם מיום 5 באוגוסט 2018 לפיה התקשרו עם בנק מזרחי בתוספת להסכם שנחתם ביניהם ביום 27 בנובמבר 2017 הכוללת תיקונים להסכם המקורי הנ"ל והוראות שיחולו על הצדדים להסכם המקורי בקשר עם הגשת ערר על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים והחלטת דירקטוריון הבנק מיום 6 באוגוסט 2018 להצטרף לערר של בעלי השליטה ובנק מזרחי שהוגש בחודש ספטמבר 2018 על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים לדחות את בקשת המיזוג בין הבנק לבנק מזרחי, וזאת על מנת לשמור על אפשרויות עתידיות למיזוג הבנק, ומבלי לנקוט עמדה כלשהי ביחס לתנאי ההתקשרות בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי. בהתאם להחלטה זו הצטרף הבנק לערר על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים כאמור לעיל.

לפירוט נוסף בהקשר זה, ראה פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" ובאור 16 א. לדוחות הכספיים – "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן".

סיכון אסטרטגי

הסיכון האסטרטגי הינו סיכון נוכחי או עתידי לרווחי הבנק, להון, למוניטין או למעמד הבנק, אשר עלול לנבוע מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום לא נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה נוצר ממידת התאימות של המטרות האסטרטגיות שהציב הבנק, ליכולותיו ולסביבה הכלכלית בה הוא פועל, משימות תכניות העבודה והיעדים שהוגדרו לצורך השגתן, מהמשאבים שהוגדרו לצורך העמידה בתכניות ומאיכות היישום של מרכיבי התכניות.

לפרטים נוספים בדבר ניהול הסיכון האסטרטגי בבנק, ראה גם בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

לאור הכרזת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק מיום 30 ביולי 2017, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק, ונוכח חוסר הודאות בו פועל הבנק בעקבות כך, פחתה רמת הוודאות הנוגעת להתממשות התוכנית האסטרטגית של הבנק, ובהתאמה, עלה הסיכון האסטרטגי.

הודעת בעלי השליטה מיום 25 ביוני 2018 והודעתם מיום 5 באוגוסט 2018 לפיה התקשרו עם בנק מזרחי בתוספת להסכם שנחתם ביניהם ביום 27 בנובמבר 2017 הכוללת תיקונים להסכם המקורי הנ"ל והוראות שיחולו על הצדדים להסכם המקורי בקשר עם הגשת ערר על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים, וכן החלטת דירקטוריון הבנק מיום 6 באוגוסט 2018 ובהתאם הצטרפות הבנק בחודש ספטמבר 2018 לערר שהוגש על ידי בעלי השליטה על החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים, מתארכת תקופת אי הוודאות איתה מתמודד הבנק, תוך פוטנציאל לעלית מדרגה נוספת בסיכון האסטרטגי. לפירוט נוסף בהקשר זה, ראה פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" ובאור 16 א. לדוחות הכספיים – "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן".

סיכון סביבתי

סיכון סביבתי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן. בנקים עשויים להיחשף לסיכונים סביבתיים בהיבטים שונים של פעילותם וסיכונים אלו עלולים להיכלל במסגרת הסיכונים האחרים (כמו: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי וסיכון הנזילות) תיתכן גם חשיפה לסיכון מוניטין כתוצאה מהאפשרות שייחוס לבנק קשר לגורם היוצר מפגע סביבתי.

לעניין ניהול הסיכון הסביבתי בבנק, לא חל שינוי משמעותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כיסוי נזילות" (LCR) מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה. לעניין ניהול סיכון היחס כיסוי הנזילות בבנק, לא חל שינוי משמעותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

הדרישה המזערית עומדת על 100%. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימליות אלו. הדרישות חלות הן בסך המטבעות והן במטבע-חוץ בנפרד, הן ברמת התאגיד הבנקאי "סולו" והן ברמת המאוחד, וחשוב היחס מבוצע בהתאם. תאגיד בנקאי אשר אינו עומד ביחס המינימלי נדרש לדווח באופן מיידי לפיקוח על הבנקים, ולאחר שלושה ימי חריגה להגיש תוכנית לעמידה בדרישה המזערית. יחס כיסוי הנזילות נמדד ברמה יומית.

ככלל, יחס כיסוי הנזילות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 שונה מהמודלים הפנימיים החלים בבנק. היחס הממוצע במהלך הרבעון השלישי 2018 עמד על 130% אל מול דרישה מזערית של 100%.

טבלה 32: יחס כיסוי הנזילות

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2017	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2017	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018	
129%	128%	130%	יחס כיסוי הנזילות ¹
100%	100%	100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ²

1. מחושב על בסיס ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון האחרון המדווח.

על רקע הודעות בעלי השליטה בבנק מיום 30 ביולי 2017 בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק והודעתם על התקשרות עם בנק מזרחי בעניין זה ונכח חוסר הוודאות בו פועל הבנק בעקבות כך, החליט דירקטוריון הבנק על שמירה על יחס כיסוי נזילות כולל (LCR) גבוה יותר בתקופה זו – ליום 30 בספטמבר 2018 נקבע יעד (תאבון סיכון) של 120% (סיבולת סיכון של 115%). כאמור, בהתאם להתפתחויות ובינן הירידה בסיכון המוניטין, החליט דירקטוריון הבנק באוקטובר 2018 על חזרה למתווה הרגיל (סיבולת סיכון של 105%).

טבלה מספר 32: יחס כיסוי נזילות (המשך)

גילוי על פי נדבך 3

ליום 31 בדצמבר 2017		ליום 30 בספטמבר 2017		ליום 30 בספטמבר 2018		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
סך ערך משוקלל (ממוצע) ²	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ¹	סך ערך משוקלל (ממוצע) ²	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ¹	סך ערך משוקלל (ממוצע) ²	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ¹	מיליוני ש"ח
סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה						
11,494	11,577	12,230	12,320	11,400	11,511	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים						
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:						
203	4,053	201	4,019	215	4,306	פיקדונות יציבים
1,065	9,535	1,038	9,413	1,058	9,461	פיקדונות פחות יציבים
134	4,457	136	4,518	136	4,547	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראה ניהול בנקאי תקין (221))
מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:						
פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים						
-	-	-	-	0	0	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)*
7,034	11,157	7,194	11,894	6,516	10,616	חובות לא מובטחים
4	4	139	139	97	97	מימון סיטונאי מובטח
-	139	0	10	0	161	דרישות נזילות נוספות, מזה:
3,294	3,294	3,991	3,991	3,194	3,194	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	0	0	0	0	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
762	7,107	782	7,187	707	6,624	קווי אשראי ונזילות
635	635	584	584	691	691	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
155	5,378	158	5,244	161	5,126	מחויבויות מימון מותנות אחרות
13,286	45,759	14,223	46,999	12,775	44,823	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים						
הלואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)						
1,436	1,584	1,011	1,151	1,171	1,306	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
2,959	3,709	3,693	4,517	2,822	3,588	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
4,395	5,293	4,704	5,668	3,993	4,894	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם ³		סך ערך מתואם ³		סך ערך מתואם ³		
11,494		12,230		11,400		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA) A
8,891		9,519		8,782		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו B
129%		128%		130%		יחס כיסוי נזילות (%) A/B

1. ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).
2. ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).
3. ערכים מתואמים יחושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה של הבנק מבוסס בעיקר על מזומן ופיקדונות בבנק ישראל ועל אג"ח ממשלת ישראל בשקלים בנוסף לאג"ח ממשלת ארה"ב במט"ח, כמפורט להלן.

טבלה 33: נכסים נזילים באיכות גבוהה

גילוי על פי EDTF

ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2018 מיליוני ש"ח	
			נכסי רמה 1:
199	194	597	מטבעות ושטרי כסף
6,309	6,702	6,678	סך דרבות בבנק המרכזי (לאחר ניכוי חובת נזילות)
5,064	4,895	4,025	ניירות ערך סחירים כשירים במשקל סיכון 0%
-	-	-	מכשיר חוב שהונפק במטבע מקומי של ריבונות או בנק
-	-	-	מרכזי מקומיים שמשקל הסיכון שלהם אינו 0%
-	-	-	מכשיר חוב שהונפק במטבע חוץ של ריבונות או בנק
-	-	-	מרכזי מקומיים שמשקל הסיכון שלהם אינו 0%
<u>11,572</u>	<u>11,790</u>	<u>11,300</u>	סה"כ נכסי רמה 1
-	-	-	נכסי רמה 2:
-	-	-	ניירות ערך סחירים כשירים במשקל סיכון 20%
-	-	-	מכשירי חוב קונצרניים ואיגרות חוב מכוסות כשירים
-	-	-	בדירוג בינלאומי AA- ומעלה
69	88	111	נכסי רמה 2:
69	88	111	מכשירי חוב קונצרניים בדירוג בינלאומי A+ עד A- או
11,642	11,878	11,411	דירוג מקומי AA- ומעלה
			סה"כ נכסי רמה 2
			סה"כ נכסים נזילים באיכות גבוהה

גילוי על פי EDTF

סיכון נזילות הינו הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו ולעמוד בפירעון התחייבויות במועד פירעון מבלי להיקלע להפסדים חריגים. ככלל, הבנק מעדיף את הקטנת סיכוני הנזילות על פני שיקולי רווחיות לטווח קצר.

מודל הנזילות הפנימי

הבנק מנהל את רמת הנזילות שלו גם על פי מודל פנימי (בנוסף ל-LCR), הנגזר ממדיניות ניהול סיכון הנזילות. המדידה הפנימית נבחנת בתרחיש שוטף ובתרחיש קיצון. בנוסף, נבחן מצב הנזילות הכולל של הבנק ומדדים המצביעים על התפתחות אפשרית של תנאי משבר ביחס לבנק או המערכת הבנקאית.

הנחות היסוד של מודל הנזילות נקבעות תוך התייחסות ליכולת המימוש של הנכסים המרכיבים את כרית הנזילות ובחינת התנהלותם ההיסטורית של המפקידים. הנחות המודל נבחנות בתדירות הנדרשת על פי מדיניות התיקוף ועל פי ההתפתחויות בשווקים ו/או בבנק, ומובאות לדיון ואישור בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון. במהלך הרבעון השלישי 2018 יחס הנזילות הכולל בתרחיש שוטף ובתרחיש הקיצון לא ירד מהמגבלות שנקבעו.

תוכניות מימון בשעת חירום

לבנק תוכנית חירום במסגרתה מתוארות דרכי הפעולה להתמודדות עם התממשות תרחיש קיצון, לרבות פעולות שונות שיינקטו על ידי הנהלת הבנק והסניפים.

טבלה 34: סיכום של נכסים משועבדים ולא משועבדים
גילוי על פי EDTF

ליום 31 בדצמבר 2017		ליום 30 בספטמבר 2017		ליום 30 בספטמבר 2018	
לא משועבדים ^{2,3}	משועבדים	לא משועבדים ^{2,3}	משועבדים	לא משועבדים ^{2,3}	משועבדים
במיליוני ש"ח					
-	17	18	15	150 ¹	מזומן ונכסים נזילים אחרים ¹
3,934	242	4,087	1,529 ¹	3,880	ניירות ערך ¹
-	816		966		ני"ע שנשאלו ⁴
3,934	1,074	4,087	1,512	3,880	סך הכל

1. בהתאם להסכם של הבנק עם מסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה ועל-פי החלטות הדירקטוריון של מסלקת המעו"ף וחוקי העזר והמתאר של מסלקת המעו"ף, מפקיד הבנק בחשבון על שם מסלקת המעו"ף ניירות ערך כבטוחות לטובת מסלקת המעו"ף וכן מזומנים בחשבון שנפתח על שמה בבנק אחר, שיהוו תשלום למסלקות על חשבון כל סכום שהבנק יהיה חייב להן בגין עסקות במעו"ף ובניירות ערך ישראלים, שהבנק יהיה אחראי להם כלפיהן, וזאת כנגד התחייבות המסלקות להשיב לבנק סכום זה בהתאם להסכם. להבטחת חיובים אלה יצר הבנק ביום 31 במרס 2004 שעבוד קבוע ושעבוד צף בדרגה ראשונה ללא הגבלת סכום על החשבונות הללו לטובת מסלקת המעו"ף.

כמו כן, ביום 13 באפריל 2005 יצר הבנק שעבוד קבוע בדרגה ראשונה והמחאה על דרך השעבוד ללא הגבלת סכום, בחשבון ניירות הערך על שם המסלקה וכל חשבונות המשנה שלו וכן בחשבון הכספי המתנהל על שם המסלקה בבנק אחר, והכל בהתאם להסכם הבנק עם מסלקת הבורסה וזאת כערובה לקיומם המלא והמדויק של כל חיובי הבנק כלפי המסלקה מכל מין ומכל סוג, בין אם חיובים קיימים, או עתידיים, מתחדשים או מותנים, קצובים או בלתי קצובים, כפי שיהיו מעת לעת. הבטוחות משמשות כערובה לקיומם של כל חיובי הבנק כלפי מסלקת הבורסה, לפי העניין, בהתאם לתקנון הבורסה ולהנחיות על פי חוקי העזר של המסלקה והחלטות דירקטוריון המסלקה.

בנוסף, ביום 26 במרס 2017 יצר הבנק שעבוד קבוע בדרגה ראשונה ללא הגבלת סכום על כל הזכויות מכל מין וסוג, בכל אחד מחשבונות הבטוחות בבנק ישראל המתנהלים על שם מסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה בהתאמה, והמשמשים להפקת בטוחות חברי מסלקת המעו"ף ומסלקת הבורסה, בהתאמה, לטובת המסלקות האמורות, לרבות הזכויות לקבלת הכספים המופקדים או הרשומים לזכות חשבונות הבטוחות בבנק ישראל, וכל פירותיהם, כפי שיהיו מעת לעת. הכל בהתאם להסכמי משכון ואג"ח בין הבנק לבין מסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה בהתאמה. הבטוחות משמשות כערובה לקיומם של כל חיובי הבנק כלפי מסלקת המעו"ף ומסלקת הבורסה, לפי העניין, בהתאם לתקנון הבורסה ולהנחיות על פי חוקי העזר של המסלקות והחלטות דירקטוריון המסלקות.

נכון ליום ה-30 בספטמבר 2018 מופקדים במסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה סכומים מעבר לדרישת הביטחונות.

2. להבטחת סליקת עסקאות אשראי תוך יומי שבנק ישראל מקצה או יקצה לבנק מעת לעת במסגרת פעולתו במערכת זה"ב (RTGS) יצר הבנק שעבוד שוטף לטובת בנק ישראל על מלאי אג"ח מדינה ומק"מים.
3. הבנק חבר במסלקת היורוקליר בנק בריסל אשר סולקת ניירות ערך הנסחרים בשוקים הבינלאומיים. לצורך פעילותו זו של הבנק באמצעות המסלקה הנ"ל ולהבטחת האשראי שמוצל על ידי הבנק בפועל באותה מסלקה מעת לעת, שעבד הבנק ניירות ערך. מסגרת האשראי שכנגדה שועבדו ניירות הערך מסתכמת ב-6 מיליון דולר של ארה"ב.
4. ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן.

לעניין עדכון תנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק לשעבר ראה באור 9 בדוח הכספי. בנוסף, ביום 29 באוקטובר, 2018 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר אישורם של הדירקטוריון ביום 20 בספטמבר, 2018 וועדת התגמול ביום 17 בספטמבר, 2018 את עדכון תנאי הכהונה והעסקה של הגב' שמר, בתפקידה כמנכ"לית הבנק, שיחולו החל מיום 17 באוגוסט, 2018 (מועד כניסתה לתפקידה כמנכ"לית הבנק) ויחליפו את תנאי ההעסקה. לפירוט נוסף ראה באור 9 בדוח הכספי.

פרט לאמור לעיל, לא חל שינוי משמעותי לעומת המתואר בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017.

נטע אברהמוב ביטן
מנהלת סיכונים ראשית

שבי שמר
מנהלת כללית

זאב אבלס
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוח: 29 בנובמבר, 2018